

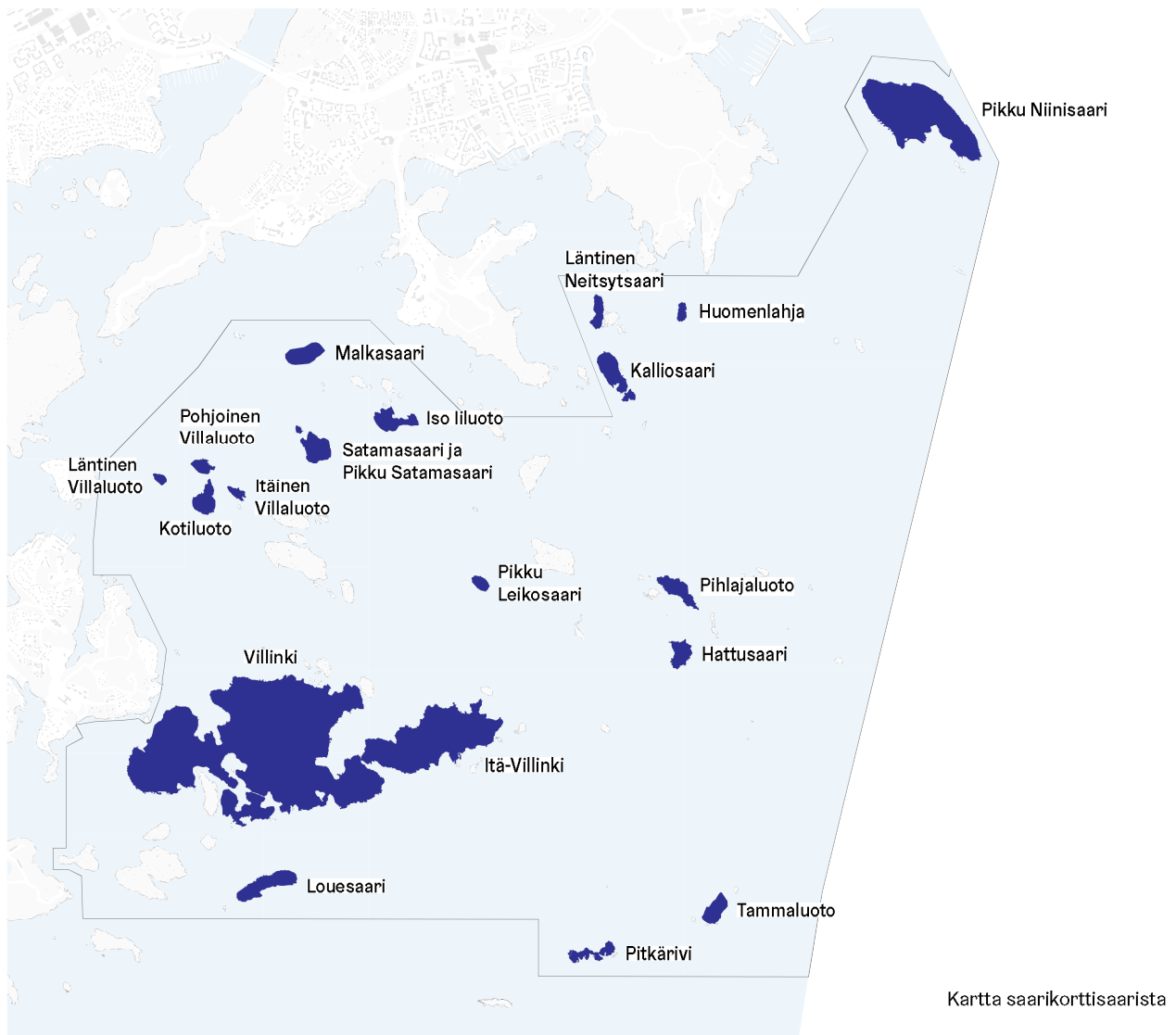
4 Saarikortit - saarten nykytila, kehittäminen ja hoito

Tässä luvussa on esitelty tarkemmin 19 Helsingin itäisen saariston saarta sekä luotoja ja kareja. Saarikorteissa on kuvattu tekstien, karttojen ja valokuvien avulla saarten maisemaa ja luontoa, historiaa, nykyistä käyttöä sekä saarten toimintojen ja palveluiden ja toimintojen kehittämisen ja luonnonhoidon toimenpiteitä ja tavoitteita. Korttien osana on myös ote asemakaavasta.

Ensimmäiseen lukuun on koottu itäisen saariston tähtikohteet ja retkisaaret, toiseen jokamiessaaria ja rajoitetussa käytössä olevia virkistysaaria ja kolmanteen kaupungin omistuksessa olevia pieniä luotoja ja

kareja. Pääpaino suunnitelmassa on Helsingin kaupungin omistamissa saarissa ja virkistysalueissa. Lisäksi osalle muista itäisen saariston asemakaavassa retkeily- ja ulkoilualueiksi osoitetuista saarista, kuten Kalliosaarelle, Pikku Leikosaarelle ja Tammaluodolle, on annettu kehittämissuosituksia.

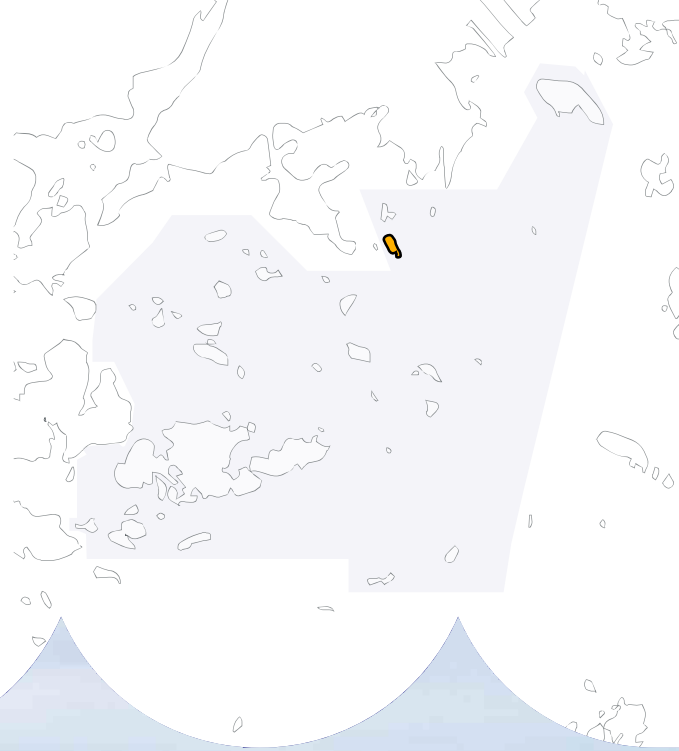
Saarikortit toimivat paitsi tietopakettina, myös saarten kehittämisen työvälineenä, ja niitä täydennetään ja päivitetään kehittämistyön edetessä.

4.1.1 Kalliosaari

Bergholmen

Retkisaari

Kalliosaari ja Pikku Leikosaari ovat Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen retkisaaria. Helsinki on yksi yhdistyksen 19:sta jäsenkunnasta. Yhdistyksen tavoitteena on turvata uusmaalaisten mahdollisuuksia luonnossa virkistäytymiseen ja ulkoiluun. Saarten vakiintuneen virkistyskäytön ja Helsingin kaupungin jäsenyyden vuoksi Kalliosaari ja Pikku Leikosaari esitellään tässä hoito- ja kehittämissuunnitelmassa, ja niille annetaan kehittämissuosituksia.

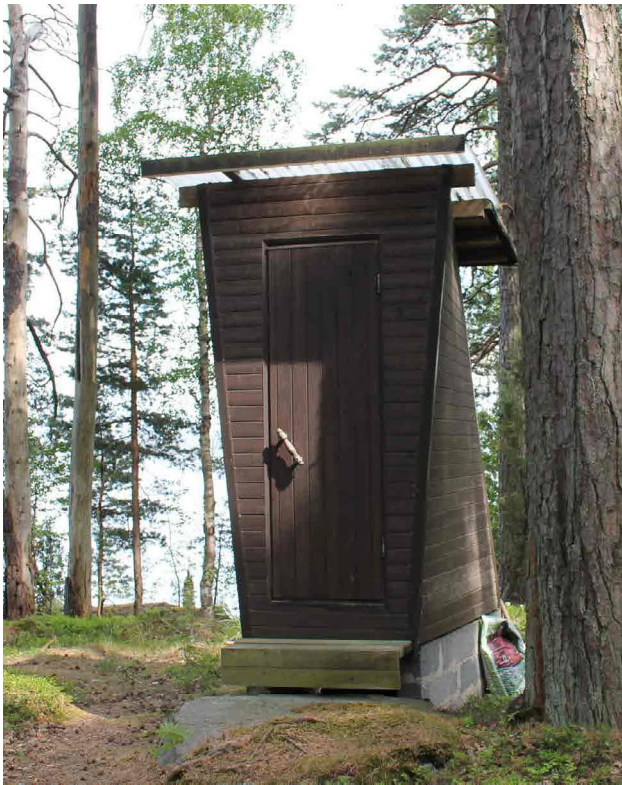
Maisema ja luonto

Kalliosaari on hieman yli 4 hehtaarin kokoinen saari, joka sijaitsee lähellä manteretta Kallahdenniemen edustalla. Kalliosaari on helposti tunnistettavissa rantojen äkkijyrkistä kallioseinästä ja saaren korkeasta hahmosta. Kallioisen saaren korkein kohta on + 18,7 mpy. Kalliosaaresta avautuu suora avoin näkymä Vuosaaren Aurinkolahteen sekä hienoja näköaloja itäiseen saaristoon.

Kalliosaari on melko metsäinen, puusto on mäntyvaltaista. Korkeilla selännealueilla on kalliometsää ja jäkäläpeitteistä kalliota. Metsämaasto on lohkarikkoista saaren keskivaiheilla, itärannalla on pieni luonnonhiekkaranta. Huolimatta virkistyskäytöstä saari ei ole kovin kulunut, lukuun ottamatta suosituimpia alueita kuten keittokatoksen ympäristöä ja kallionlakia. Länsirannan poukama on hiekkainen ja soraikkoinen ja poukaman reunoilla esiintyy tervaleppää ja suurruohoista rantakasvillisuutta. Poukaman rannassa kasvaa kaksi pientä kurturuusupensasta. Eteläkärjen kivikkoisen rantaniitty on silmälläpidettävä luontotyyppi (NT). Niitty on kasvillisuudeltaan edustava ja kytkeytyy kohteen eteläpuolella sijaitsevaan Kallioluodon luonnonsuojelualueeseen.

Kalliosaari kuuluu kolmeen lintualueeseen. Kalliosaa-
ren eteläkärki kuuluu Kalliosaa-
renluodon- Prinses-
san linnustollisesti arvokkaaseen kohteeseen (1 lk.)
pesimälinnustonsa vuoksi. Koko Kalliosaari kuuluu
vuonna 2017 rajattuun arvokkaaseen linnustokohteen
nimeltä Kallahdenniemen vedet, joka on
maakunnallisesti arvokas lintualue. Alueen kivikkoiset
ja soraiset matalikot ovat tärkeitä vesilintujen ruokai-
lualueita. Lisäksi Kalliosaari kuuluu myös Helsingin
edustan luodot -nimiseen valtakunnallisesti tärkeään
lintualueeseen. Lisäksi saaren eteläpuolella sijaitse-
va Kallioluoto on luonnonsuojelualue. Mäihinnousu
Kallioluotoon on kielletty 1.4.-15.8.

Historia

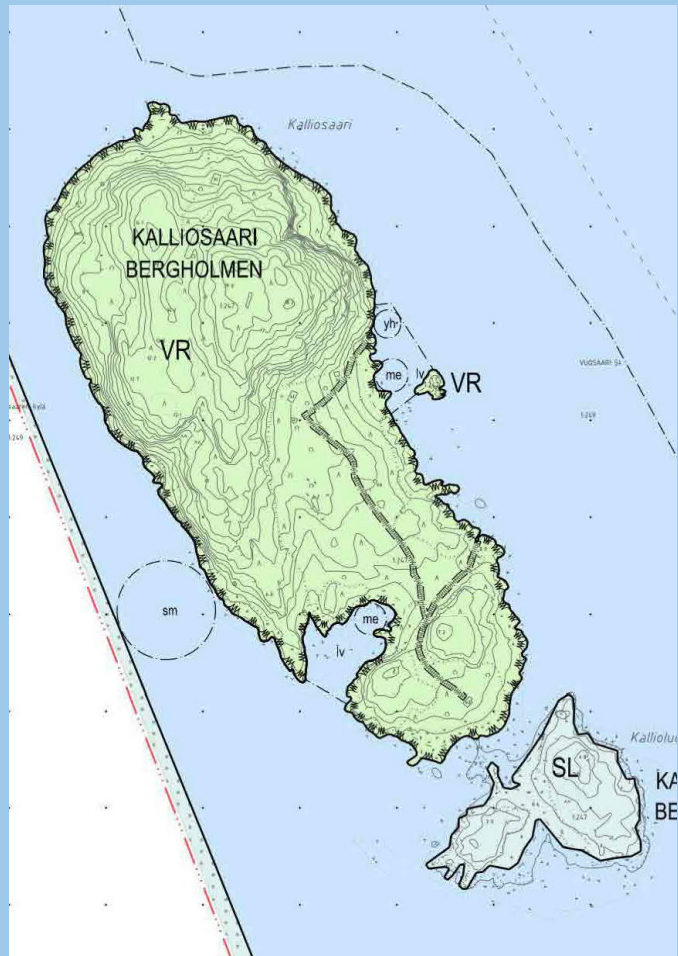
Kalliosaari oli aikoinaan Vuosaaren kartanon saari ja päätyi maakauppojen kautta Oy Saseka Ab:n omistukseen 1930-luvun lopulla. Saarella oli 1930-luvulla kesäasunto, jota vuokrattiin yhtiön toimihenkilöille. 1980-luvulta eteenpäin rakennuksessa asui saaren talonmies. Saari oli Sasekan henkilökunnan retkeily- ja telttailukäytössä vuoteen 1994 asti, jolloin se myytiin Uudenmaan virkistysalueyhdistykselle ja siitä tuli yleinen retkeilysaari.

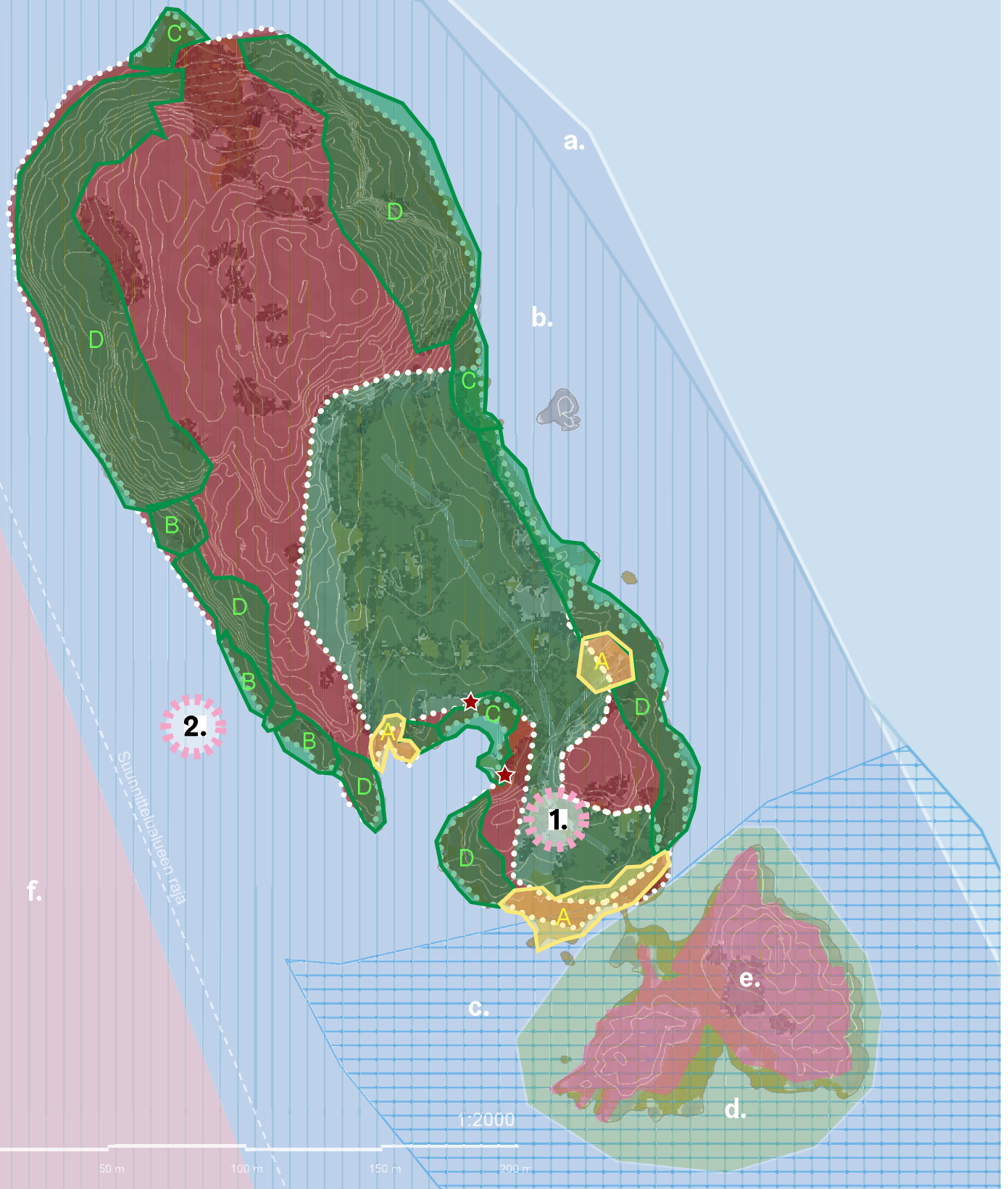
Nykyinen käyttö

Kalliosaaressa on hyvät virkistyspalvelut, mm. grillikatoksia, ulkokäymälöitä, uimalaituri, kiinnitysrenkaita ja kiinnityspoijuja. Saarella voi telttaila lyhytaikaisesti. Melojille on myös sopivia rantautumispaikkoja saaren itä- ja lounaisrannoilla. Saarella on opaskartta ja opastaulut. Kalliosaaressa on puuhoolto ja käymälähuolto. Kalliosaaressa retkeillään myös talviaikaan, koska matka mantereelle on lyhyt ja saareen pääsee jäätä pitkin. Saarella on tehty kurturuusuntorjuntaa oppilaitosyhteistyönä.

Asemakaava

Kalliosaari on kaavassa merkitty retkeily- ja ulkoilualueeksi (VR). Laitureiden rakentamiseen sallitut alueen osat ovat kaavamerkinnällä lv, ja niiden yhteydessä on myös kaksi melojien rantautumispaikkaa (me). Yhteiskäyttölaiturin paikka on merkitty yh-kaavamerkinnällä. Saaren länsipuolella oleva merkintä sm tarkoittaa alueen osaa, jolla sijaitsee muinaismuistolaila rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös. Kalliosaa-aren eteläpuolella sijaitseva Kallioluoto on luonnonsuojelualue (SL).

Kalliosaari LUONTO, MAISEMA JA KULTTUURIHISTORIA

LUONTOARVOT (Luontotietojärjestelmä, Helsingin kaupunki 2021)

- a. Helsingin edustan luodot
FINIBA-alue
- b. Kallahdenniemen merialue
Tärkeät lintualueet
- c. Kalliosaaren luoto
Tärkeät lintualueet
- d. Kallioluoto
Arvokas kasvillisuus- ja kasvistokohde
- e. Kallioluoto
Luonnonsuojelualue

f. Kallahden niitty-, harju- ja vesialueet
Natura-alue

LUONTOTYYPIT (Kullberg ym. 2018)

- Silmälläpidettävät**
- A Itämeren kivikkoiset niityrannat
- Säilyvät**
- B Itämeren kivikko- ja lohkarerannat
  - C Itämeren sora- ja somerikkorannat
  - D Karut ja keskivanteiset merenrantakalliot

VIERASLAJIT (Kullberg ym. 2018; Luontotietojärjestelmä, Helsingin kaupunki 2021)

★ Kurtturuusu

METSO-KOhteet (Siuruainen 2018)

- Runsalahopuustoinen kangas- metsä
- Muu kallio-, jyrkäne- tai louhikko- metsä

KULTTUURIHISTORIA (Helsingin kaupunki 2017b; Strang 2016)

1. Vanhan asuinrakennuksen paikka
2. Kalliosaaren hylky
Muinaisjäänös

Kehittämissuosituksia

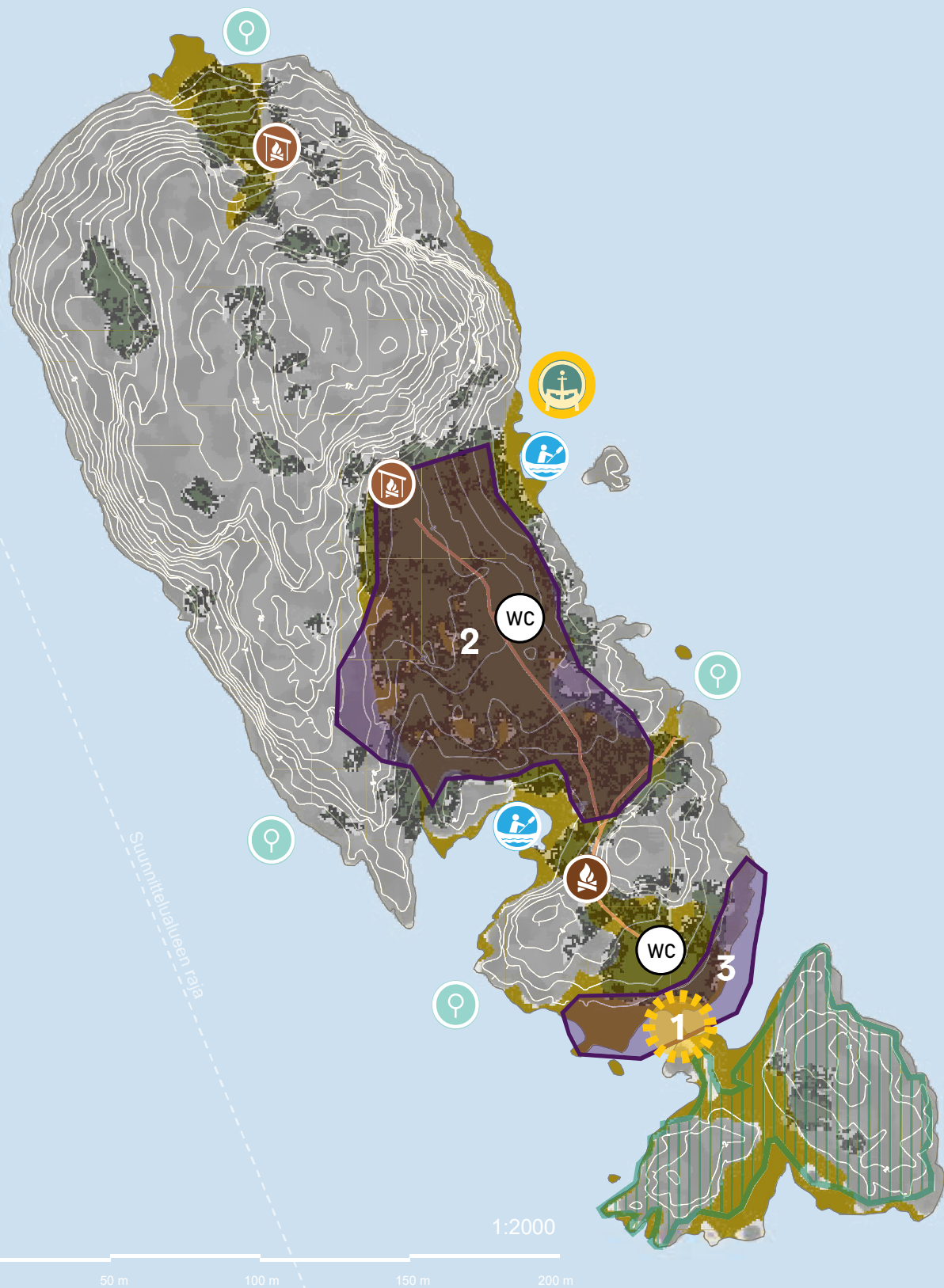
Kalliosaari säilyy nykyisenkaltaisessa, aktiivisessa virkistyskäytössä. Melko suurena virkistysaarena Kalliosaari kestäisi enemmänkin virkistyskäyttöä, ja tämän vuoksi vesiliikenteen ulottamista saareen tutkitaan. Saareen voidaan rakentaa vesiliikennelaituri sen itä- tai lounaispuolelle, mikäli vesiliikenteen aloittaminen on mahdollista. Laituria ei tule sijoittaa saaren eteläkärkeen.

Luonnonhoidon suosituksia

Kalliosaaren eteläkärjessä sijaitsee Kallioluodon suojelualue. Matalan veden aikaan Kalliosaaresta on helppo kulku kapean salmen yli Kallioluotoon. Kallioluodon suojelualue ja maihinnousukielto tulee merkitä selkeästi. Tarvittaessa Kalliosaaren ja Kallioluodon väliseen salmeen voidaan tehdä aita. Etelärannalle voidaan pystyttää lintuaiheinen taulu, jossa kerrotaan saarten ja luotojen linnustosta ja suojelualueista.

Kurtturuusupensaiden torjunta on tarpeen ennen kuin pensaat leviävät koko ranta-alueelle.

Kalliosaari

KEHITTÄMINEN

NYKYISET PALVELUT JA TOIMINNOT

- Keittokatos
- Kiinnittymispaikka veneilijöille
- Kuivakäymälä
- Melojille soveltuva rantautumispaikka
- Tulipaikka

Lisäksi saarella on kaksi infotaulua sekä pöytäpenkkiryhmiä. Saari soveltuu telttailuun.

TOIMINTOJEN JA PALVELUIDEN KEHITTÄMINEN

- Uusi vesiliikennelaituri ja vesiliikenteen ulottaminen saareen (vaihtoehtoinen sijainti saaren toisella puolella)
- 1. Luonnonsuojelualueen ja mairinnousukiellon merkitseminen uudella infokyltillä ja tarvittaessa aidalla

MUUT SUOSITUKSET

- 2. Metsäiselle alueelle ei suositella uusia laajoja rakenteita
- 3. Kivikkoiselle rantaniitylle ei suositella uusia rakenteita

4.1.2 Kotiluoto

Hemholmen

Retkisaari

Maisema ja luonto

Kotiluoto sijaitsee Villasaarenselällä melko lähellä Laajasalaa. Se on n. 3 hehtaarin kokoinen saari, joka muodostaa yhdessä Läntisen, Pohjoisen ja Itäisen Villaluodon kanssa Villasaarten saariryhmän. Kotiluoto on hahmoltaan metsäinen.

Kotiluoto on luonteeltaan monipuolinen saari. Saari muodostuu kahdesta kallioselänteestä ja niiden välissä olevasta laaksoalueesta; saari on topografialtaan vaihteleva, korkeimpien kohtien ollessa lähes +11 mpy. Kotiluodolla on suuria, vaikuttavan kokoisia siirtolohkareita. Suurin graniittisiirtolohkare on geologisesti tai geomorfologisesti arvokas kohde (1 lk.) ja Helsingin suurin siirtolohkare. Myös saaren kasvillisuus on vaihtelevaa ja rehevää. Selänteiden puusto on mäntyvaltaista, muualla on sekametsää, paikoin kuusikkoa ja laaksoalueella lehtometsää, jossa on mm. runsaasti vaahteraa. Pohjoisen kallioalueen kalliomännikön kenttäkerroksen kasvillisuus on voimakkaasti kulu Nutta, muualla kulku ohjautuu hyvin poluille. Rannat ovat suurimmaksi osaksi kivikkoisia niittyrintoja, eteläkärjessä on pienialainen soraikko. Kivikkorannat on luokiteltu silmälläpidettäväksi luontotyyppiksi (NT) kuten myös saaren keskiosan vaahteralehto. Vaahteralehtoa on hoidettu poistamalla muuta puustoa.

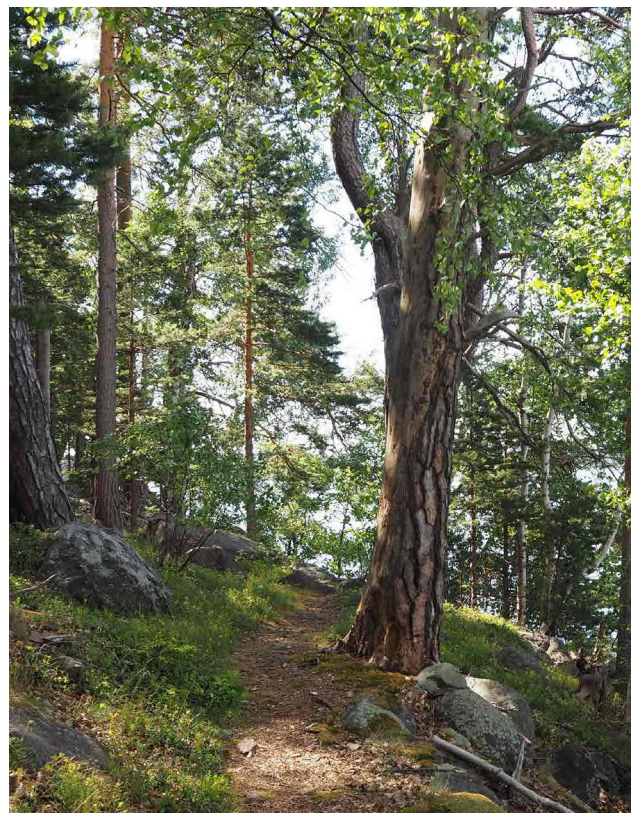
Kotiluodon kasvillisuus on vaihtelevaa, saaren käytön historian ja vanhan huvilan laajan pihapiirin vuoksi. Saari poikkeaa siten paljon muista kaupungin omissa itäisen saariston saarista. Kasvillisuudessa ja kasvistossa on sekä saariston alkuperäistä että istutettua ja villiintynyttä puutarhalajistoa. Vanhasta puutarhasta on jäljellä joitakin puutarhan koristekasveja kuten kyläkurjenpolvea, ranta-alpia, kinosangervoa, pihasyreenejä ja isokonnantatarta.

Saarella kasvaa jonkin verran haitallisia vieraslajeja. Vaahteralehdossa ja pihapiirin pohjoisreunalla esiintyy terttuseljaa. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala on saanut hävitettyä saaren jättitatar kasvustot ja kurtturuusesiintymät.

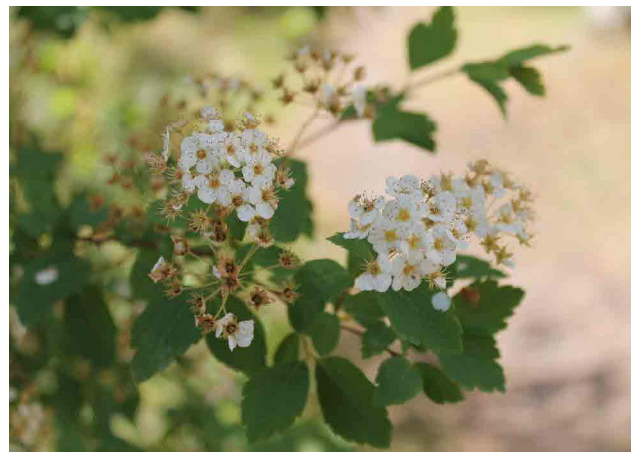
Kesällä 2018 tehdyn lepakkoselvityksen perusteella saari soveltuu hyvin lepakoille. Kotiluodolla rajattiin kaksi lepakoille tärkeää aluetta. Luokan II lepakkoalue sijaitsee saaren suojaisessa keskiosassa ja sisältää useimmat saaren rakennuksista. Erityisesti viiksisiip- pojen suosima saalistusalue rajautuu vanhaan villiintyneeseen puutarhaan ja vaahteralehdon alueelle. Toinen alue (III-luokka) sisältää saaren pohjoisosan männikön ja Kotiluodon ja Pohjoisen Villaluodon välisen vesialueen, jossa havaittiin mm. vesisiippa, pohjanlepakko ja viiksisiippalaji. Kotiluodon rakennukset (vanha huvila, saunarakennus, huoltorakennus) tarkistettiin ulkopuolelta, mutta havaintoja lepakoista ei tehty. Vanhan kivihuvilan ullakolle ei päästy, mutta se lienee todennäköisin lepakoiden piilopaikka saarella.

Kotiluodon suurin siirtolohkare on tietävästi Helsingin suurin

Kotiluotoa kiertää rantapolku

Huvilan pihapiirissä kasvaa vanhoja koristekasveja, jotka ovat entisen puutarhan jäänteitä: kyläkurjenpolvi, ranta-alpi, isokonnantatar, kinosangervo, pihasyreenejä, hevostastarja

Historia

Kotiluodolle muutti ensimmäisiä torppareita 1810-luvulla, saaren kantatilana oli Puotilan kartano. 1880-luvulta lähtien Kotiluoto oli huvilakäytössä. Vuonna 1919 Kotiluodon ja Villaluodot osti runoilija J. L. Runebergin pojanpoika Björn Runeberg. Robert Tikkasen suunnittelema jugend-vaikutteinen kivihuvila valmistui vuonna 1920. Huvilaan kuului myös näyttävä, puutarha-arkkitehti Paul Olssonin suunnittelema laaja puutarha, joka sai vaikutteita sekä geometrisistä ja suoraviivaisista barokkipuutarhoista että metsäpuistoajatuksesta. Puutarha on aikoinaan ollut harvinaisen edustava esimerkki saariston huvilapuutarhoista satoine hedelmäpuineen, ruusutarhoineen ja akselisommitelmineen. Monia puutarhan rakenteita, kuten kiviportaita ja -pengerryksiä, puistoväyliä sekä puutarhakasvillisuutta on vieläkin maastossa havaittavissa. Puutarha on kulttuurihistoriallisesti arvokas ja siitä on laadittu puutarhahistoriallinen selvitys ja kasvillisuusinventointi (Liikuntavirasto B/45, 2012). Kotiluodon huvilavaiheesta on peräisin myös rannalla sijaitseva kärpässien mallinen uimahuone, joka varmasti toimii monen veneilijän kiintopisteenä lähivesillä.

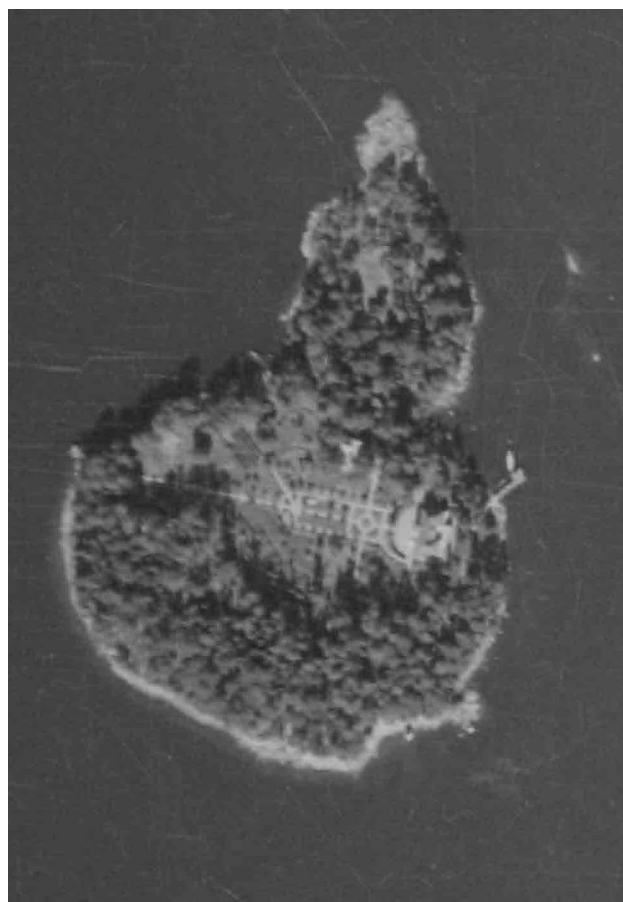
Kotiluoto oli Runebergin suvun omistuksessa, kunnes se myytiin Helsingin kaupungille vuonna 1966. Saarta muun muassa vuokrattiin veneilyseurojen leiritoimintaa varten, mutta se alkoi hoidon puutteesta rapistua. Puutarha ja kivihuvila jäivät ilman kunnossapitoa, lisäksi joitain vanhoja rakennuksia purettiin. Kärpässientä muistuttava uimahuone on päärakennuksen ohella ainoa saaren jäljelle jääneistä vanhoista rakennuksista.

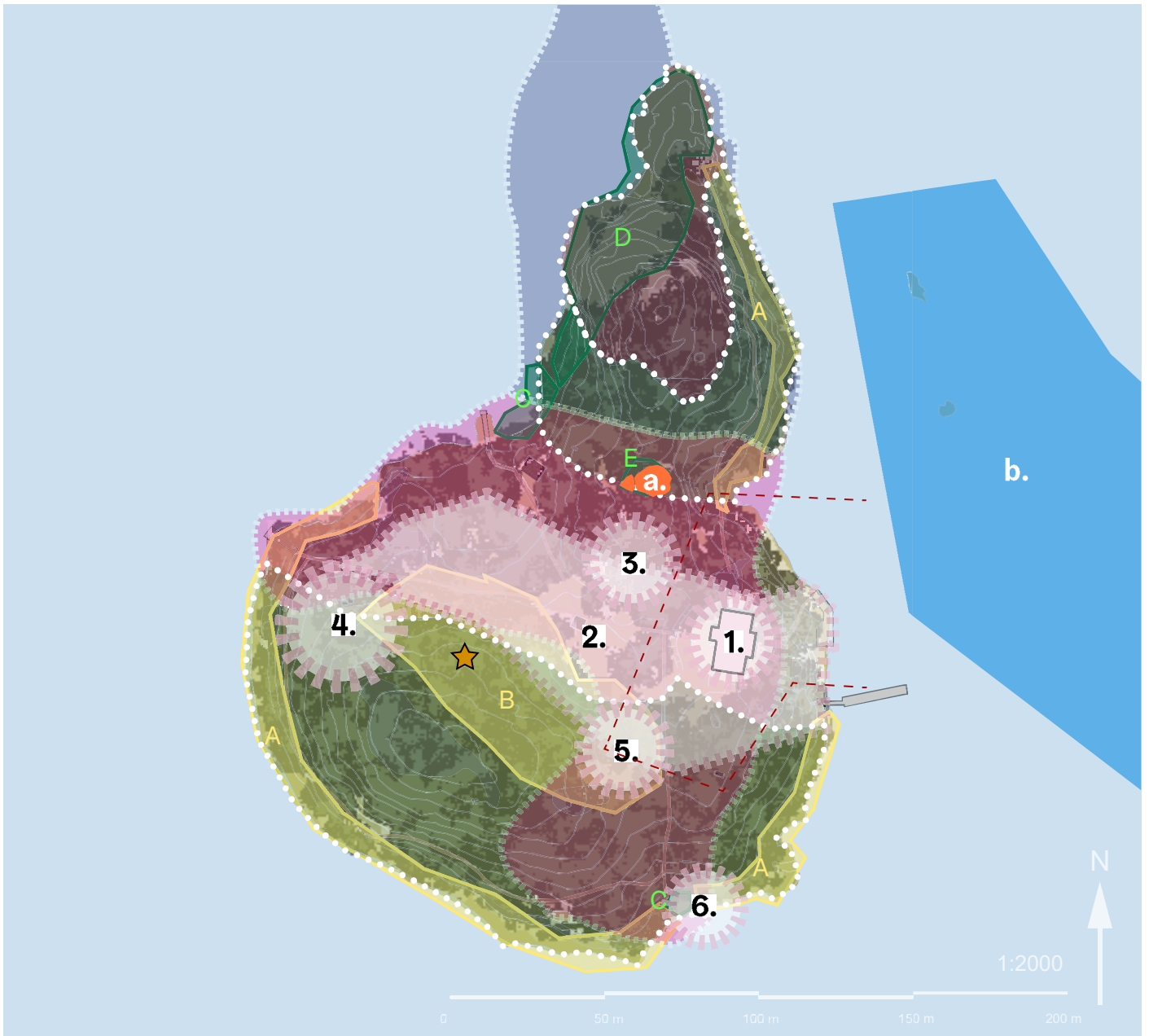
Puutarhassa on useita muureja ja kivijalkoja

Kärpässien muotoinen uimakoppi on toinen Kotiluodon huvilavaiheen aikaisista rakennuksista.

Huvilapuutarhan puistokäytävät erottuvat selvästi vuonna 1932 otetussa ilmakuvassa (kuva: Helsingin kaupungin karttapalvelu)

Kotiluoto

LUONTO, MAISEMA JA KULTTUURIHISTORIA

LUONTOARVOT (Luontotietojärjestelmä,
Helsingin kaupunki 2021)

- a.** Siirtolohkare
Geologisesti tai geomorfologisesti arvokas kohde
- b.** Itäisen villaluodon eteläluoto
Tärkeät lintualueet

LUONTOTYYPIT (Kullberg ym. 2018)

Silmälläpidettävät

- A Itämeren kivikkoiset niittyraunnot
- B Vaahteralehdot

Säilyvät

- C Itämeren sora- ja somerikkorannat
- D Karut ja keskiravinteiset merenrantakalliot
- E Karut ja keskiravinteiset siirto- ja rapauma-
lohkareet

LEPAKKOALUEET (Hagner-Wahlsten ja Karlsson 2018)

- Lepakoille tärkeä alue, luokka II (2018)
- Lepakoille tärkeä alue, luokka III (2018)

VIERASLAJIT (Kullberg ym. 2018)

- Tertuselja

METSO-KOhteet (Siuruainen 2018)

- Runsalahopuustoinen kangasmetsä
- Muu kallio-, jyrkäne- tai louhikkometsä

KULTTUURIHISTORIA (Helsingin kaupunki 2017b; Strang 2016; Liski
ym. 2012; Nokso-Koivisto 2015)

1. Päärakennus, rakennettu vuonna 1920
Rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti huomattavan
arvokas rakennus
2. Puutarha
Puutarhakulttuurin ja / tai puutarhakasvillisuuden kannalta
arvokas pihapiirin osa
3. Huvilanvartijan asunnon paikka
Suojeltu rakennus tai rakenne
4. Huvilan paikka
5. Puuvaja
Suojeltu rakennus tai rakenne
6. Uimakoppi
Suojeltu rakennus tai rakenne

Nykyinen käyttö

Nykyisin Kotiluoto on kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan hallinnassa oleva virkistysaari. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala on vuokrannut vanhan päärakennuksen pihapiireineen sekä kaksi laituria Helsingin navigaatioseura ry:lle ja Itä-Helsingin pурсiseura ry:lle vuodesta 1992 alkaen. Nykyinen sopimus on voimassa vuoden 2025 toukokuun loppuun asti. Navigaatioseuralla on myös oma sauna päärakennuksesta pohjoiseen ja pienimuotoinen grillialue pöytäryhmiineen vanhan pihapiirin alueella. Pihapiiri on siisti ja istutuksia ja nurmialueita hoidetaan.

Saarella on jonkin verran yleiseen käyttöön tarkoitettuja retkeilypalveluja, kuten keittokatos, pöytäpenkkiryhmä ja ulkokäymälä, jotka ovat melko huonokuntoisia. Kotiluodon polkureitistö on kuitenkin melko hyvässä kunnossa. Saarta kiertävät rakennetut, pengerreretyt polut ovat olleet osa maisemapuutarhaa ja ne ohjaavat edelleen kulkua hyvin. Kotiluodolla on myös sauna, jota kaupunki on vuokrannut itsepalveluperiaatteella, saunan avain ja polttopuut tulee hakea Rastilan leirintäalueelta. Sauna on kuitenkin tällä hetkellä käyttökiellossa ja kunnostuksen tarpeessa. Kotiluodolla ei ole jätehuoltoa. Saari ei sovellu telttailuun.

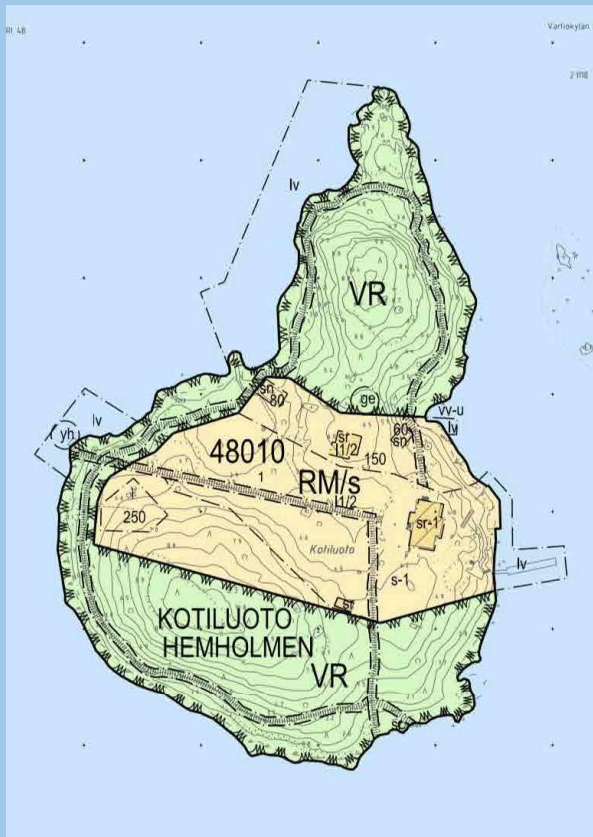
Kotiluotoon ei ole vesiliikenneyhteyttä, mutta saarella on vesiliikennelaituri, joka on hyväkuntoinen. Saunan yhteydessä on uimalaituri, joka on rikki. Lisäksi kahden pурсiseuran käytössä on kaksi laituria. Melojille sopivia rantautumispaikkoja on sekä saaren itä- että länsirannalla.

Kotiluodon yleinen virkistyskäyttö on valitettavasti rajoittunutta. Vaikka Kotiluodolla on useita laitureita, niistä yksikään ei ole yleisen virkistyskäytön piirissä. Vuokrattu alue on merkitty epäselvästi maastoon, lisäksi nykyisten vuokralaisten laittamat yksityisaluekyllit ja laiturien rantautumisen kieltävät merkit eivät tue saaren käyttöä yleisenä virkistysalueena, vaan viestivät tulijoille saaren rajoitetusta käytöstä, vaikka kyseessä on kaupungin omistama retkisaari.

Kotiluodon ennen loistelia puutarha on päässyt villiintymään ja paljon vanhaa lajistoa on tuhoutunut. Luonnonhoito on ollut lähinnä polkujen auki niittämistä sekä jättitattaren ja jättipalsamin torjuntaa. Laak-sopainanteen vanha puutarha on keskiosan niitettyä polkua lukuun ottamatta täysin villiintynyt.

Saaren vanha puutarha on päässyt villiintymään

Asemakaava

Kotiluodon etelä- ja pohjoisosa sekä länsiranta on kaavassa merkitty retkeily- ja ulkoilualueeksi (VR). Näiden väliin jäävä saaren laaksomainen keskiosa on kaavamerkinnällä RM/s, joka tarkoittaa kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti, sota-historiallisesti ja/tai maisemakulttuurin kannalta arvokasta matkailua palvelevien rakennusten korttelialuetta. Laaksosta on rajattu pihapiirin osa, joka on puutarhakulttuurin tai/ja puutarhakasvil-lisuuden kannalta arvokas (s-1). Suojeltuja raken-nuksia tai rakenteita (sr) ovat huvilavahdin raken-nuksen kivijalka, puuvaja, etelärannan uimakoppi sekä päärakennus, joka on kaavamerkinnällä sr-1 eli rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti huomattavan arvokas rakennus.

Alueen osat, joille saa rakentaa laitureita saaren kesäasukkaiden ja/tai vierailijoiden käyttöön ovat kaavamerkinnällä lv. Länsirannan eteläisempi laituripaikka on merkitty myös ohjeelliseksi yh-teiskäyttölaiturin paikaksi (yh). Kotiluodon kaksi ra-kennusalaa, joille saa sijoittaa saunan, on merkitty sn-merkinnällä, uimapaikka saaren itärannalla on merkinnällä vv-u. Huvilavahdin rakennuksen kivija-lan pohjoispuolella sijaitsevalla siirtolohkareella on kaavassa merkintä ge, joka tarkoittaa siirtolohka-retta, hiidenkirnua tai muuta arvokasta geologista erityiskohdetta. Kaavaan on merkitty myös Kotiluod-on polkujen likimääräinen sijainti.

Kotiluodon ranta-sauna on kaupungin omistuksessa ja vuokratta-vissa itsepalveluperiaatteella. Avain ja polttopuut haetaan Rastilan leirintäalueelta.

Kehittäminen

Kotiluodon erikoisuutena on hyvin säilynyt kivihuvila sekä rehevä entinen puutarhamiljö. Saari sijaitsee melko lähellä mannerta ja on helposti saavutettavissa. Vistrassa eli Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelmassa saari on merkitty merelliseksi vetovoimakohteeksi.

Kulttuurihistoriallisesti arvokas ja maisemallisesti mielenkiintoinen Kotiluoto avataan laajempaan virkistyskäyttöön. Kotiluodolla on hyväkuntoinen vesiliikennelaituri, mutta saareen ei tällä hetkellä kulje reittiyhteyttä. Kotiluoto tulisi saada säännöllisen vesiliikenneyhteyden piiriin. Lisäksi saareen avataan uusi julkinen retkilaituri. Kotiluotoon osoitetaan myös melojien rantautumispaikka, sillä saarta kehitetään Villaluotojen rinnalla itäisen saariston melontakohteeksi.

Huvilan uutta vuokrasopimusta laadittaessa tulee ottaa huomioon saaren yleinen virkistyskäyttö, ja määrillä vuokra-alueen rajausta selvästi. Vuokrasopimuksen uusimisen yhteydessä tutkitaan mahdollisuuksia avata huvila pihapiireineen ja laiturit julkisempaan käyttöön.

Nykyinen keittokatos on sijoitettu vanhan, historiallisen puiston keskiakselille. Keittokatos sijoitetaan toiseen paikkaan sekä kunnostetaan tai uusitaan. Keittokatoksen yhteyteen tulee uusia pöytäpenkki-ryhmiä. Keittokatoksen yhteyteen olisi hyvä saada puuhuolto erityisesti silloin, jos saarta kehitetään melontapainotteisesti - melojat eivät saa tuotua poltopuita kanootilla.

Saaresta laaditaan kartta, tarvittavat opasteet ja infotaulut. Saarta kiertävä luonto- ja historiapolku voisi esitellä saaren värikästä historiaa ja poikkeuksellista kulttuuriluontoa. Kotiluotoa kiertävä rantapolku kunnostetaan ja puuttuvat polkuosuudet rakennetaan. Kotiluodon sauna kunnostetaan.

Huvilan, laitureiden ja muiden rakennusten valaistukseen kiinnitetään huomiota. Valaistus tulee pitää kesäisin sammutettuna 1.6. -31.8. välisenä aikana lepakoiden huomioon ottamiseksi. Huvila tulee tarkistaa lepakoiden varalta sisäpuolelta ennen kattoon tai päätyihin tehtäviä rakennus- tai korjaustoimenpiteitä.

Kulttuurihistoriallisen selvityksen osana Kotiluodon puutarhalle laadittiin kunnostussuosituksia. Puutarhan inventointi päivitetään, ja puutarhalle laaditaan kunnostussuunnitelma. Puutarhan palauttaminen entiselleen ja ylläpito ei nykypäivän resursseilla ole todennäköisesti mahdollista, mutta puutarhan pääpiirteitä ja säilynyttä kasvillisuutta voidaan nostaa esiin. Puutarhasta on hienoja historiallisia valokuvia. Puutarhan upeasta menneisyydestä voidaan laatia infotauluja tai esitellä puutarhaa esimerkiksi älypuhelinsovelluksen kautta lisätynä todellisuutena tai taiteen keinoin.

Kotiluodon retkeilypalveluiden kehittämistä varten laaditaan tarkempi toteutussuunnitelma.

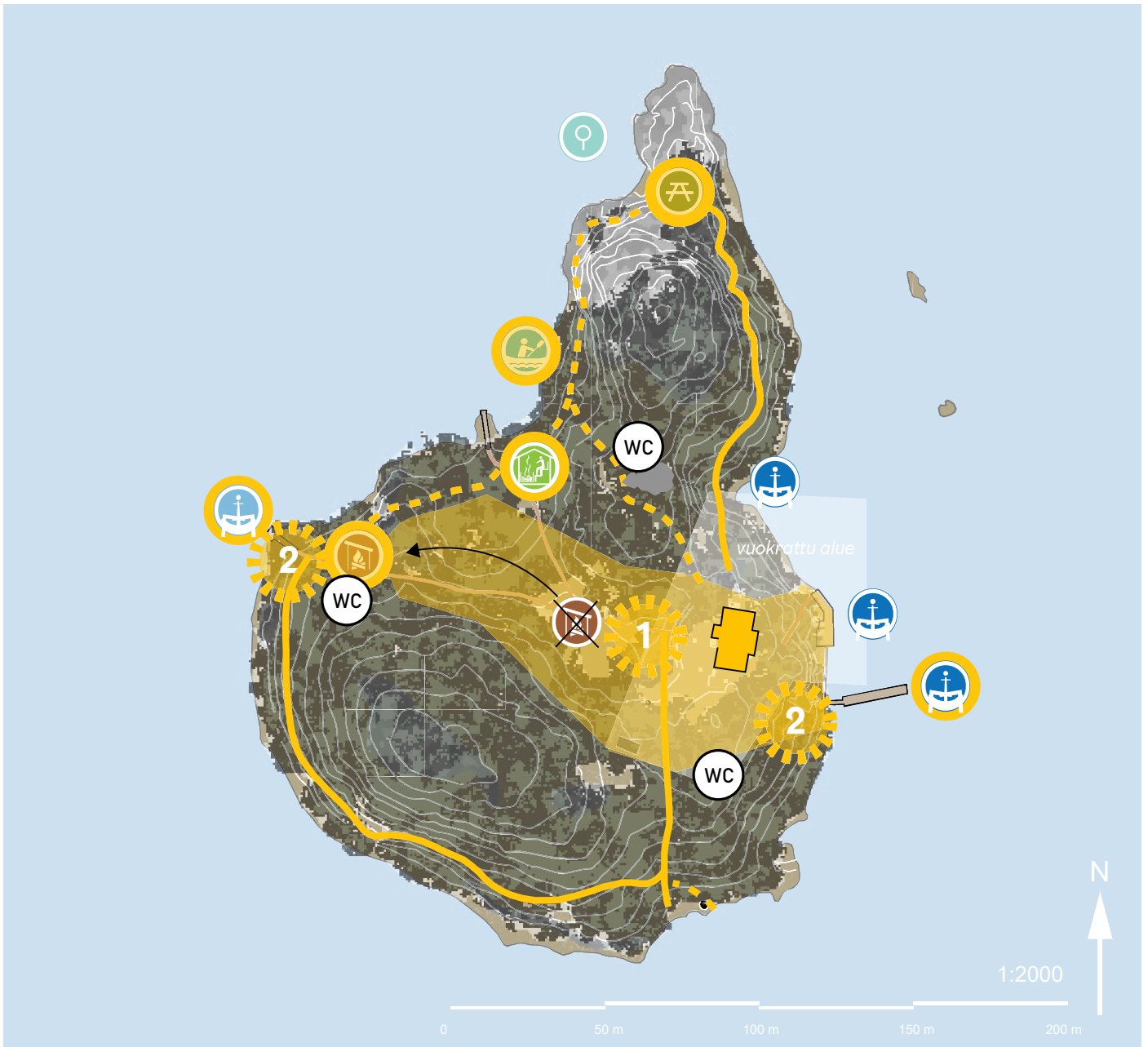
Luonnonhoito

Luonnonhoidon tavoitteena Kotiluodolla on hoidettu huvilasaaren ilme ja turvallinen metsäluonto. Mikäli Kotiluodon virkistyskäyttö lisääntyy merkittävästi, saareissa on luonnonhoitotarvetta. Luonnonhoidossa painotetaan luonnon monimuotoisuuden vaalimista ja turvataan mm. erikoisen vaahteralehdon lehti-puuvaltaisuus ja käyttäjien turvallisuus yksittäisten puiden poistolla. Paikoin on tarve näkymien avaamiselle. Huvilan, saunan ja ulkokäymälärakennusten lähituntuman puiden kunto tulee tarkistaa ja poistaa yksittäisiä puuta tarvittaessa. Paikoittain pienpuustoa voidaan harventaa kulttuurihistoriallisten arvojen esiin nostamiseksi. Lepakot otetaan huomioon luonnonhoidossa selvityksessä esitetyin tavoin.

Tarvetta on reittien kulkukelpoisuuden parantamiselle ja vanhojen puutarharakenteiden esiintuomiselle. Kotiluodolla on kurtullehtiruusu, saareissa tulisi suorittaa vieraslajitorjuntaa esim. talkoovoimin.

Kotiluoto Läntiseltä Villaluodolta kuvattuna

Kotiluoto

KEHITTÄMINEN

NYKYISET PALVELUT JA TOIMINNOT

- **Keittokatos**
- **Kiinnittymispaikka veneilijöille**
- **Kuivakäymälä**
- **Pienvenelaituri**
tällä hetkellä ei julkisessa käytössä
- **Sauna**
- **Vesiliikennelaituri**
tällä hetkellä ei vesiliikennettä

TOIMINTOJEN JA PALVELUIDEN KEHITTÄMINEN

Huvilapuutarhan kunnostaminen

1. - Puutarhalle laaditun hoitosuunnitelman toteuttaminen (resurssien mukaan)
- Säilyneiden puutarharakenteiden ja kasvillisuuden esiintuominen
- Keittokatoksen siirtäminen ja kunnostaminen
- Infotaulut huvilapuutarhasta
- Huvilan avaaminen laajempaan julkiseen käyttöön

Saavutettavuus

- - Julkinen retkilaituri (esimerkki sijainnista)
- - Julkinen vesiliikenneyhteys
- - Melojien rantautumispaikan osoittaminen

Opasteet

2. - saaristo-opastekyltti
- vuokratun alueen merkitseminen

Muut retkeilypalvelut

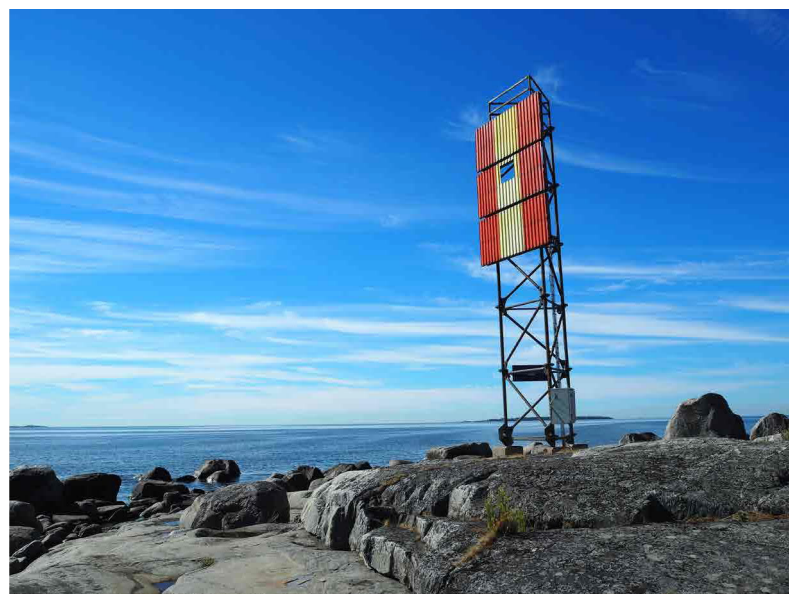
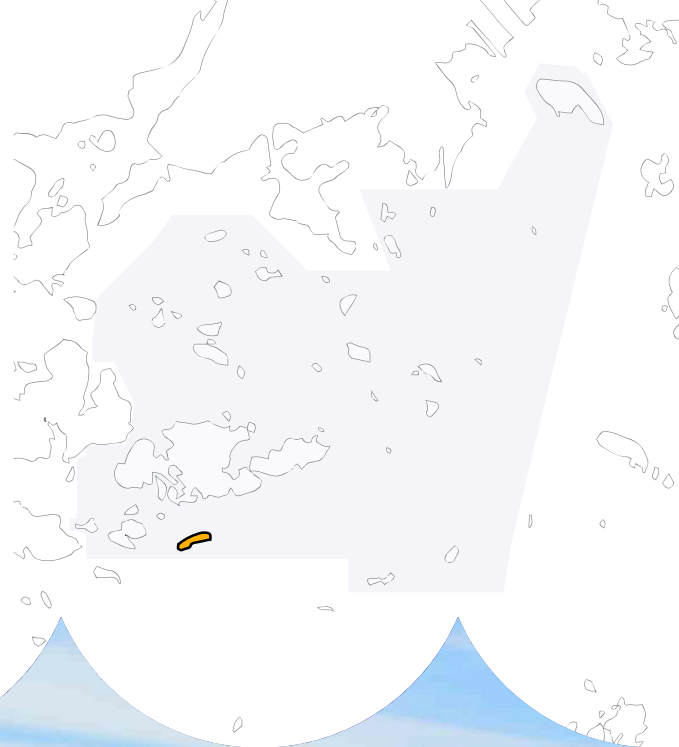
- - Rantapolun kunnostaminen ja puuttuvien polkuosuuksien rakentaminen + opasteet
- - Saunan kunnostus
- - Uusi keittokatos
- - Pöytäpenkkiryhmiä tai muu levähdyspaikka

4.1.3 Louesaari

Trutholmen

Retkisaari

Louesaari on tällä hetkellä Postin omistuksessa. Itäisen saariston asemakaavassa saaren itäosa on osoitettu retkeily- ja ulkoilualueeksi. Tavoitteena on, että Helsingin kaupunki hankkii tämän alueen yleiseen virkistyskäyttöön. Tämän vuoksi saari käsitellään tässä hoito- ja kehittämissuunnitelmassa.

Maisema ja luonto

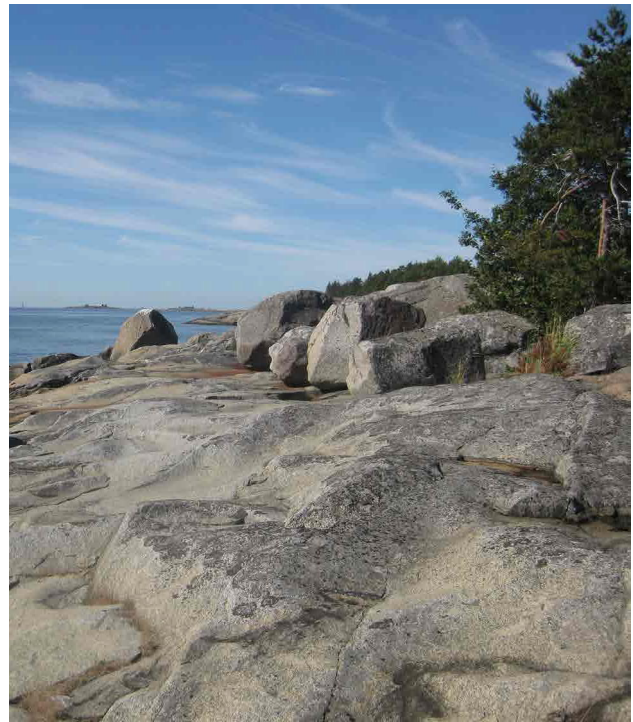
Louesaari on hieman yli 5 hehtaarin kokoinen saari, joka sijaitsee Villingin eteläpuolella, sijoittuen jo ulkosaariston puolelle. Louesaari on pitkänomainen, kapea saari, joka on muodoltaan kuin kalliainen harjanne. Saaren hieno, kalliainen kulkuväylä kulkee tämän harjanteen laella. Saaren korkein kohta on yli 13 metriä, mikä on paljon saaren kapeuteen nähden. Louesaari on hahmoltaan kaksijakoinen: eteläpuolelta saari on karu, kalliainen ja lohkareikkoinen, kun taas pohjoispuoli on metsäinen ja somerikkorantainen. Pohjoisrannalla on paikoitellen pieniä luonnonhiekkarantoja. Louesaaren eteläranta on poikkeuksellisen vaikuttava: avoimilla silokallioilla on suuria siirtolohkareita ja ulapalle aukeaa hieno näkymä; siellä on jo ulkosaariston tunnelmaa.

Saaren puusto on mäntyvaltaista, puut ovat kakkäräisiä saaristomäntyjä. Etelärannalla on pienialainen ter-valepikko. Etelärannan länsiosassa esiintyy yleisesti kalliolammikoita, jotka luokitellaan silmälläpidettäviksi luontotyypeiksi (NT). Saarella on pienialainen kurt-turuusukasvusto saaren etelärannalla. Terttuseljaa esiintyy etelärannan kallioalueen ylärinteillä mökkien lähiympäristössä, vaikka saari sijaitsee tuulille melko alttiilla ulkosaaristovyöhykkeellä, käyttävät lepakot saarta jossain määrin saalistusalueena, paitsi tuulisella säällä. Saari toimii myös muu- tonaikaisena levähdys- ja saalistuspaikkana. Louesaarella ei ole muita erityisiä luontoarvoja. Louesaaren eteläpuolella sijaitsee arvokas linnustokohde, Santahaminan itäinen matalikko.

Historia

Louesaari oli siviileiltä suljettua sotilasaluetta 1800-luvun alkupuolelta alkaen. Vanhinta historiallista kerrosta edustavat saaren itäpäässä olevat kallioon upotetut muistolaatat kolmen vuonna 1901 hukkuneen ihmisen muistoksi. Vuodesta 1947 lähtien saari oli Postin henkilökunnan virkistyskäytössä. Telttailun ohella saareen rakennettiin myös kesämajoja ja sauna. Osa kesämajoista on ollut pressurakenteisia.

Saaren nykyinen päärakennus rakennettiin koulutus- ja virkistyskäyttöön vanhan päärakennuksen paikalle vuonna 1992. 2000-luvun alussa työntekijöiden vuokrasopimuksia alettiin irtisanoa ja saaren käyttö vähentyi, ilmeisesti saaren myynnin valmistelu alkoi

Kallioita Louesaaren etelärannalla.

Mökki Louesaarella.

Monesta itäisen saariston saaresta poiketen Louesaarella on sähköt, myös saaren läpi kulkeva polku on valaistu.

Saaren nykyinen päärakennus

tuolloin. Posti on antanut mökeistä viimeisen irtisanomisilmoituksen 19.6.2017. Sen mukaan mökeistä olisi poistuttava viimeistään 31.12.2017. Kesällä 2018 mökkejä oli vielä maastossa ja jotkut jopa käytössä.

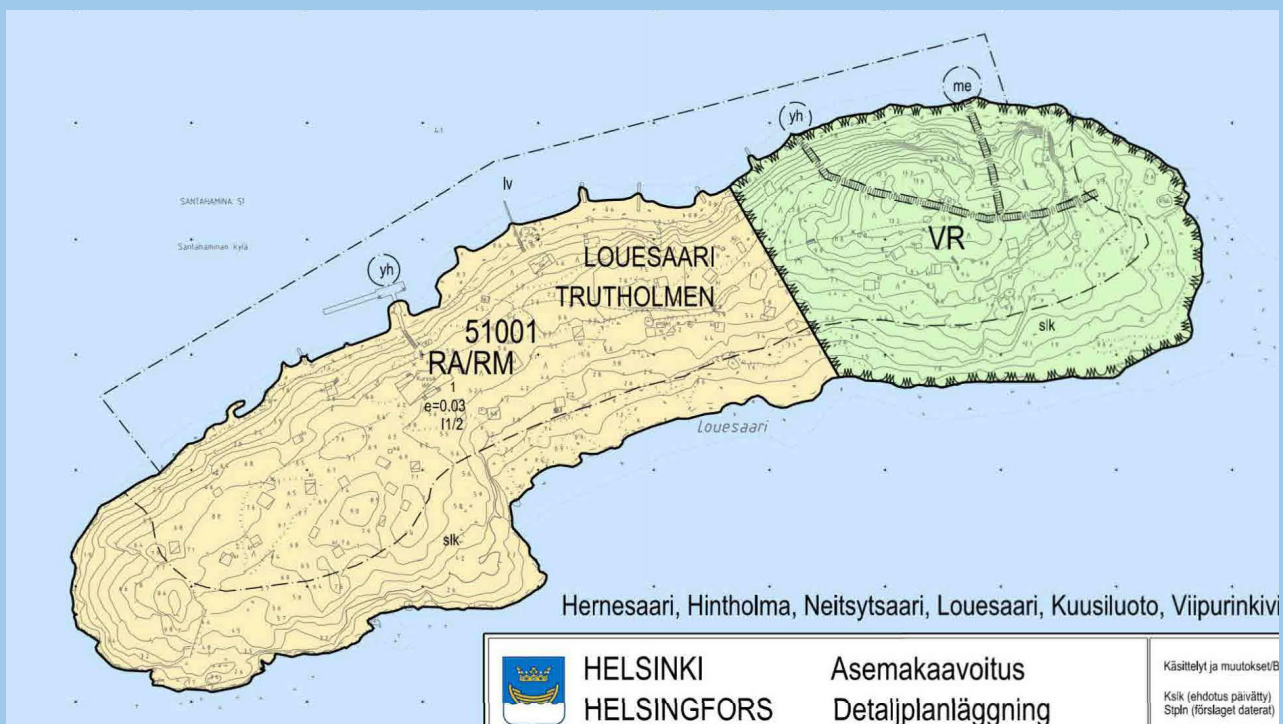
Nykyinen käyttö

Posti on toteuttanut saareen laiturit, grillikatoksen, ulkokäymälät sekä muita virkistyspalveluja. Pääosin nämä virkistysrakenteet ovat melko huonokuntoisia. Louesaareessa on myös sähköt ja kesävesi, jotka ovat tulleet ilmeisesti Santahaminan ja puolustusvoimien kautta.

Asemakaava

Louesaaren länsipuoli on kaavassa merkitty loma-asuntojen tai matkailua palvelevien rakennusten korttelialueeksi (RA/RM), itäpuoli retkeily- ja ulkoilualueeksi (VR). Saaren eteläpuolella on kaavassa merkintä slk, joka tarkoittaa suurmaisemassa keskeistä ja maisemansuojelun tai geologian kannalta tärkeää avokallioaluetta. Lähes saaren koko pohjois-

puoli on merkitty alueen osaksi, jolle saa rakentaa laitureita kesäasukkaiden ja/tai vierailijoiden käyttöön (lv). Kaksi yhteiskäyttölaiturin paikkaa ovat kaavamerkinnällä (yh), näistä itäisempi on merkitty ohjeelliseksi. Melojien rantautumispaikka on merkinnällä me. Melontapaikkaa, kalliorantaa ja toista yhteiskäyttölaituria yhdistävän polun sijainti on merkitty kaavaan likimääräisesti.

Louesaari

LUONTO, MAISEMA JA KULTTUURIHISTORIA

LUONTOARVOT (Luontotietojärjestelmä,
Helsingin kaupunki 2021)

- a. Santahaminen itäinen matalikko / Espoon-Helsingin
matalikot
Tärkeät lintualueet ja IBA-alue

LUONTOTYYPIT (Kullberg ym. 2018)

Silmälläpidettävät

A Merenrantojen kalliolammikot

Säilyvät

B Itämeren kivikko- ja lohkarerannat

C Itämeren sora- ja somerikkorannat

D Karut ja keskiravinteiset merenrantakalliot

VIERASLAJIT (Kullberg ym. 2018)

- ★ Kurtturuusu
★ Terttuselja

KULTTUURIHISTORIA (Helsingin kaupunki 2017b; Strang
2016)

1. Päärakennus ja entisen päärakennuksen
paikka

Kehittäminen

Louesaareessa on paljon potentiaalia uudeksi, yleiseksi virkistysaareksi. Louesaaren kallioinen maasto on kulutusta kestävä luontotyyppi. Etelärannan silokallioilta aukeaa upeita maisemia, ja laajat silokallioalueet on kuin tehty auringonottoa varten. Saarella on poikkeuksellisen hyvä infrastruktuuri, sillä siellä on sekä sähkö että kesävesi. Louesaareessa on potentiaalia yrittäjätoiminnalle, esimerkiksi ekologisille majoituspalveluille.

Tavoitteena on, että Helsingin kaupunki hankkii itäisen saariston asemakaavassa retkeily- ja ulkoilalueiksi (VR-merkintä) varatut alueet yleiseen virkistyskäyttöön. Tällöin Louesaaresta voidaan kehittää retkisaari.

Louesaaren itäosaan rakennetaan uusi retkilaituri, koska saaren kallioisille ja lohkareikkaisille rannoille on vaikea rantautua. Louesaari voisi olla jopa vesiliikennekohde.

Louesaaresta laaditaan opaskartta, jossa on selvästi osoitettu yleisessä käytössä olevat alueet, reitit ja retkipalvelut. Retkeilijöitä palveleva reitti suunnitel-

laan ja rakennetaan tai kunnostetaan hyödyntäen mahdollisuuksien mukaan vanhaa reitistöä.

Louesaareen rakennetaan keittokatos, ulkokäymälät (Helsinki-huussi) sekä pöytäpenkkiryhmiä. Uuden keittokatoksen yhteyteen olisi hyvä saada puuhuolto. Kaupunki sopii sähköjen ja kesäveden käytöstä Postin tai mahdollisen muun omistajan kanssa.

Virkistysalueeksi osoitetulla alueella on vielä Postin työntekijöiden pieniä, huonokuntoisia kesämajoja ja romahtaneita pressumökkejä. Nämä puretaan tai siirretään saaresta pois. Mikäli joukossa on hyväkuntoisia mökkejä, niistä muutama voidaan säilyttää muistona saaren menneisyydestä.

Luonnonhoito

Kallioisen saaren saaristomännikköjen elinoloista ja puuston jatkuvuudesta tulee pitää huolta. Haitalliset vieraslajikasvustot (kurtturuusu ja terttuselja) tulee hävittää.

Louesaaren rantakallioilta avautuu laajoja panoraamanäkymiä saaristoon ja avomerelle

Louesaari

KEHITTÄMINEN

NYKYISET PALVELUT JA TOIMINNOT

- *Jätehuolto*
- *Keittokatos*
- *Kiinnittymispaikka veneilijöille*
- *Kuivakäymälä*
- *Sauna*
- *Pienvenelaituri*

+ sähköt: saaren päärakennus ja pääväylä
valaistu
+ vesijohto / kesävesi

PALVELUIDEN JA TOIMINTOJEN KEHITTÄMINEN

Saavutettavuus ja opastus

- Uuden retkilaiturin rakentaminen saaren itäosaan, mahdollisesti vesiliikennettä
- Melojien rantautumispaikka
- Saaristo-opastekyltti
- Päälaiturin kunnostaminen*
- 2. *Muiden huonokuntoisten laitureiden purkaminen*

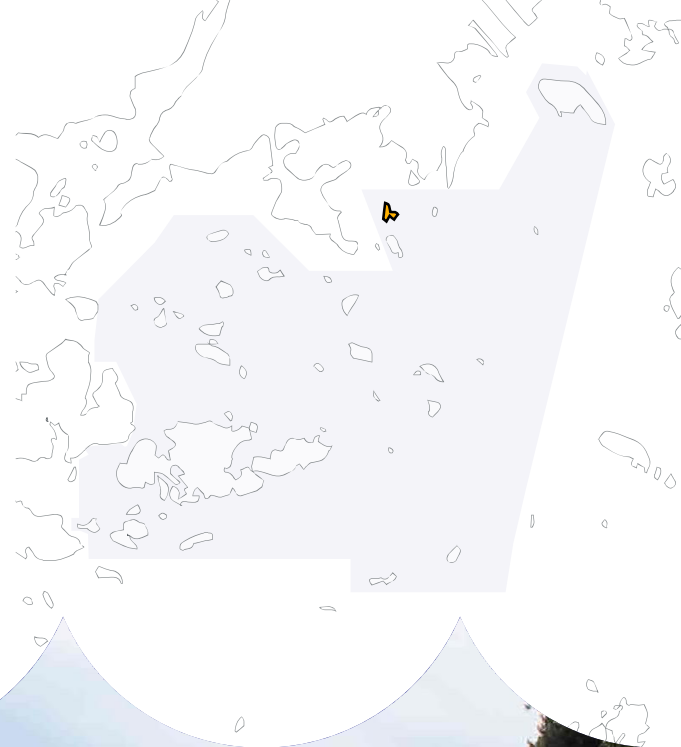
Retkeilypalvelut

- Retkeilyyn soveltuvan reitin kunnostaminen / rakentaminen
- Uusi keittokatos
- Pöytäpenkkiryhmiä
- Helsinki-huussi

4.1.4 Läntinen Neitsytsaari

Jungfruholmarna

Retkisaari

Maisema ja luonto

Läntinen Neitsytsaari sijaitsee Vuosaarenselällä lähellä Kallahdenniemeä. Läntinen Neitsytsaari kuuluu pieneen saariryhmään, johon kuuluu Läntisen Neitsytsaaren lisäksi yksityisessä omistuksessa olevat Itäinen Neitsytsaari sekä kaksi matalaa, kallioista luotoa. Nämä kaksi luotoa ovat monipuolisen ja runsaan pesimälinnustonsa vuoksi luonnonsuojelualuetta.

Pitkänomainen Läntinen Neitsytsaari on noin 1,7 ha kokoinen. Pohjoisosa saaresta on jyrkkäpiirteinen jyrkkine kalliorantoineen, eteläosa on loivapiirteinen. Neitsytsaarten välissä oleva kapea salmi ja kallioiset rannat luovat viehättävän maisematilan saarten välille. Läntisen Neitsytsaaren eteläosissa on hienoja, laakeita silokalliorantoja, joilta avautuu hienoja maisemia itäiseen saaristoon sekä avoimet näkymät Vuosaareen ja Aurinkolahteen.

Läntinen Neitsytsaari on hahmoltaan metsäinen, pääpuulajina on mänty. Pohjoisosan kallioalueella ja kalliomännikössä ovat kalliojäkäliköt säilyneet kohtalaisen hyvin. Itärannan kivikkoiset niittyraunnot on silmälläpidettävä luontotyyppi (NT). Erityisesti eteläisen rantaniityn kasvillisuus on edustavaa. Saaren kaakkois- ja länsirannalla on kurturuusua.

Historia

Läntisellä Neitsytsaarella ei tiettävästi ole ollut asutusta ennen 1920-lukua. Saaren keskiosassa oleva huvila rakennutettiin vuoden 1925 jälkeen. Huvilan pihapiirissä on jälkiä huvilakulttuurista: laajoja syreeni-istutuksia ja jonkin verran perennoja, lisäksi saarella on myös kivillä pengerrerettyjä vanhoja polkuja. Helsingin kaupunki osti saaren vuonna 1985.

Österbergin huvila

Näkymä Läntisen Neitsytsaaren eteläpuolelta kohti kaakkoa

Nykyinen käyttö

Läntinen Neitsytsaari on kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan hallinnoima retkeilysaari. Tällä hetkellä saaresa on keittokatos sekä ulkokäymälä. Keittokatoksessa ei ole puuhoiltoa, eikä saaresa ole jätehoiltoa.

Yleiset rantautumispaikat sijaitsevat saaren lounaislaidalla, jossa on veneenkiinnitysrenkaita kalliolla. Saaresa on hyviä rantautumispaikkoja melojille. Jo nykyisellään saari toimii mainiosti päiväretkikohteena. Läntinen Neitsytsaari sijaitsee lähellä mannerta, ja kesällä 2019 saarelle oli ensimmäistä kertaa mahdollista päästä myös kaupunkisoutuveneellä Vuosaaren Aurinkolahdesta.

Monesta muusta itäisen saariston saaresta poiketen Läntinen Neitsytsaari on yhdistetty Helsingin seudun ympäristöpalveluiden vesihuollon vesijohtoverkkoon. Viemäri on vain Itäisellä Neitsytsaarella.

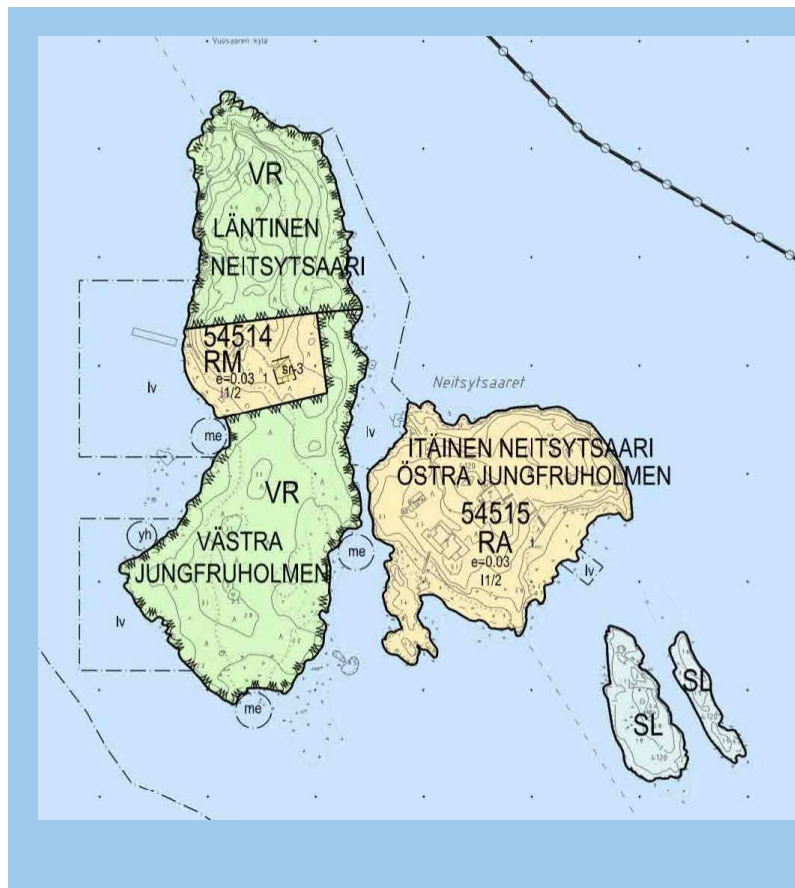
Läntisen Neitsytsaaren vanha huvila ja sauna pihapiireineen on vuokrattu Helsingin kaupungin ammatillisten oppilaitosten venekerho ry:lle vuodesta 1992. Saaresa on kaksi laituria, jotka ovat kumpikin venekerhon suljetussa käytössä. Läntisen Neitsytsaaren vuokrasopimuksessa sanotaan, että vuokrasopimus koskee vain rakennuksia ja vuokralaisella on oikeus käyttää rakennusten pihapiiriä, mutta pihapiiriä ei ole sopimuksessa tai liitteissä määritelty. Nykyisen vuokralaisen laittamat yksityisaluekyltit ja laituri-

rantaantumisen kieltävät merkit eivät tue saaren käyttöä yleisenä virkistysalueena, vaan viestivät tulijoille saaren rajoitetusta käytöstä, vaikka kyseessä on kaupungin omistama retkisaari. Vuokrasopimus päättyy vuonna 2022.

Itäinen Neitsytsaari on yksityinen kesämökkisaari. Saari on sähköverkon piirissä. Itäisen Neitsytsaaren kaakkoispuolella on kaksi pitkänomaista, matalaa ja paljasta kalliosta luotoa, joista suuremmalla kasvaa muutama pieni puu; nämä kallioluodot ovat luonnonsuojelualuetta monipuolisen ja runsaan pesimälinnustonsa vuoksi. Suojelualue on yksityisessä omistuksessa.

Yksityisaluekyltit viestivät saaren rajoitetusta käytöstä, vaikka kyseessä on kaupungin omistama retkisaari

Asemakaava

Läntinen Neitsytsaari on kaavassa merkitty pääosin retkeily- ja ulkoilalueeksi (VR). Saaren keskiosassa on matkailua palvelevien rakennusten korttelialue (RM), jolla sijaitseva huvila on kulttuurihistoriallisesti arvokas (sr-3). Laitureiden rakentamiseen sallitut alueen osat saaren länsipuolella ovat kaavamerkinnällä lv, yhteiskäyttölaiturin paikka (yh) sijaitsee saaren lounaisosassa. Läntisen Neitsytsaaren eri puolille on merkitty yhteensä kolme melojien rantautumispaikkaa (me).

Läntinen Neitsytsaari

LUONTO, MAISEMA JA KULTTUURIHISTORIA

LUONTOARVOT (Luontotietojärjestelmä, Helsingin kaupunki 2021)

- a.** Neitsytsaarten lintuluodot
Luonnonsuojelualue
- b.** Helsingin edustan luodot
FINIBA-alueet
- c.** Kallahdenniemen merialue
Tärkeät lintualueet

VIERASLAJIT (Kullberg ym. 2018; Luontotietojärjestelmä Helsingin kaupunki 2021)

LUONTOTYYPIIT (Kullberg ym. 2018)

Silmälläpidettävät

A Itämeren kivikkoiset niittyrannat

Säilyvät

B Itämeren kivikko- ja lohkarerannat

C Karut ja keskiravinteiset merenrantakalliot

METSO-KOhteet (Siuruainen 2018)

Runsaslahopuustoinen kangasmetsä

KULTTUURIHISTORIA (Helsingin kaupunki 2017b; Strang 2016)

- 1. Österbergin huvila
Kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus
- 2. Österbergin linnan entinen puutarha

Kehittäminen

Läntinen Neitsytsaari on sopivan kokoinen saari retkeilyyn ja se on luontotyyppiltään hyvin kulutusta kestävä: saaren viehättävät silokalliorannat sopivat hyvin aktiivisempaan virkistyskäyttöön. Läntisestä Neitsytsaaresta voisi kehittyä Uunisaaren tapainen virkistysaari auringonottoaikaan.

Läntisessä Neitsytsaarella on potentiaalia virkistyspalveluille ja sen läheinen sijainti Vuosaaren nähdessä tukee vilkkaampaa käyttöä: Vuosaaren Aurinkolahden rannalta saareen on helppo tulla kanootilla tai vaikkapa soutaen kaupunkisoutuveneellä. Saari kuuluu myös vesihuollon piiriin. Tällä hetkellä saariryhmästä vain Itäinen Neitsytsaari on sähköverkon piirissä. Sähköverkon ulottamista Läntiseen Neitsytsaareen tulisi tutkia, sillä tämä tukisi saaren soveltuvuutta palveluille.

Huvilan nykyinen vuokrasopimus umpeutuu vuonna 2022. Uutta sopimusta laadittaessa tulee ottaa huomioon saaren yleinen virkistyskäyttö, ja määritellä ja osoittaa vuokra-alueen rajaus selvästi. Vuokrauksen yhteydessä tutkitaan mahdollisuuksia avata rakennuksia ja laitureita julkisempaan käyttöön. Vanhassa huvilassa voisi toimia esimerkiksi kahvila-ravintola ja sauna voisi toimia tilaussaunaperiaatteella. Huvilan puutarhasta laaditaan kasvillisuusinventointi ja kunnostussuunnitelma.

Saaresta laaditaan opaskartta, jossa julkinen virkistysalue näkyy selvästi. Aiheettomat yksityisaluekyllit poistetaan. Saareen tarvitaan avoin retkeilylaituri, esimerkiksi toinen nykyisistä laitureista voidaan avata julkiseen virkistyskäyttöön. Mikäli saarelle tulee virkistyspalveluja, saareen voisi olla myös kutsuvenetyyppinen vesiliikenneyhteys Vuosaaresta. Nykyinen keittokatos ja kuivakäymälä kunnostetaan, ja saareen rakennetaan uusia pöytäpenkkiryhmiä ja penkkejä. Keittokatoksen yhteyteen olisi hyvä saada puuhuolto.

Luonnonhoito

Läntisessä Neitsytsaarella on kurturuusuesiintymiä kahdella rannalla. Saaren kurturuusujen torjunta käynnistetään mahdollisimman pian, erityisesti kaakoisella rantaniityllä. Torjuntaa jatketaan vuosittain, kunnes esiintymä on hävitetty.

Mikäli saarta kehitetään aktiivisempaan virkistyskäyttöön, puustoa pitää turvallisuuden vuoksi tarkistaa ja poistaa vaaralliset, huonokuntoiset puut. Huvilan pihapiirin kasvillisuus inventoidaan, ja puutarhalle laaditaan kunnostussuunnitelma.

Läntinen Neitsytsaari sijaitsee itäisen saariston virkistyskäytön painopistesaarista lähimpänä Aurinkolahden satamaa

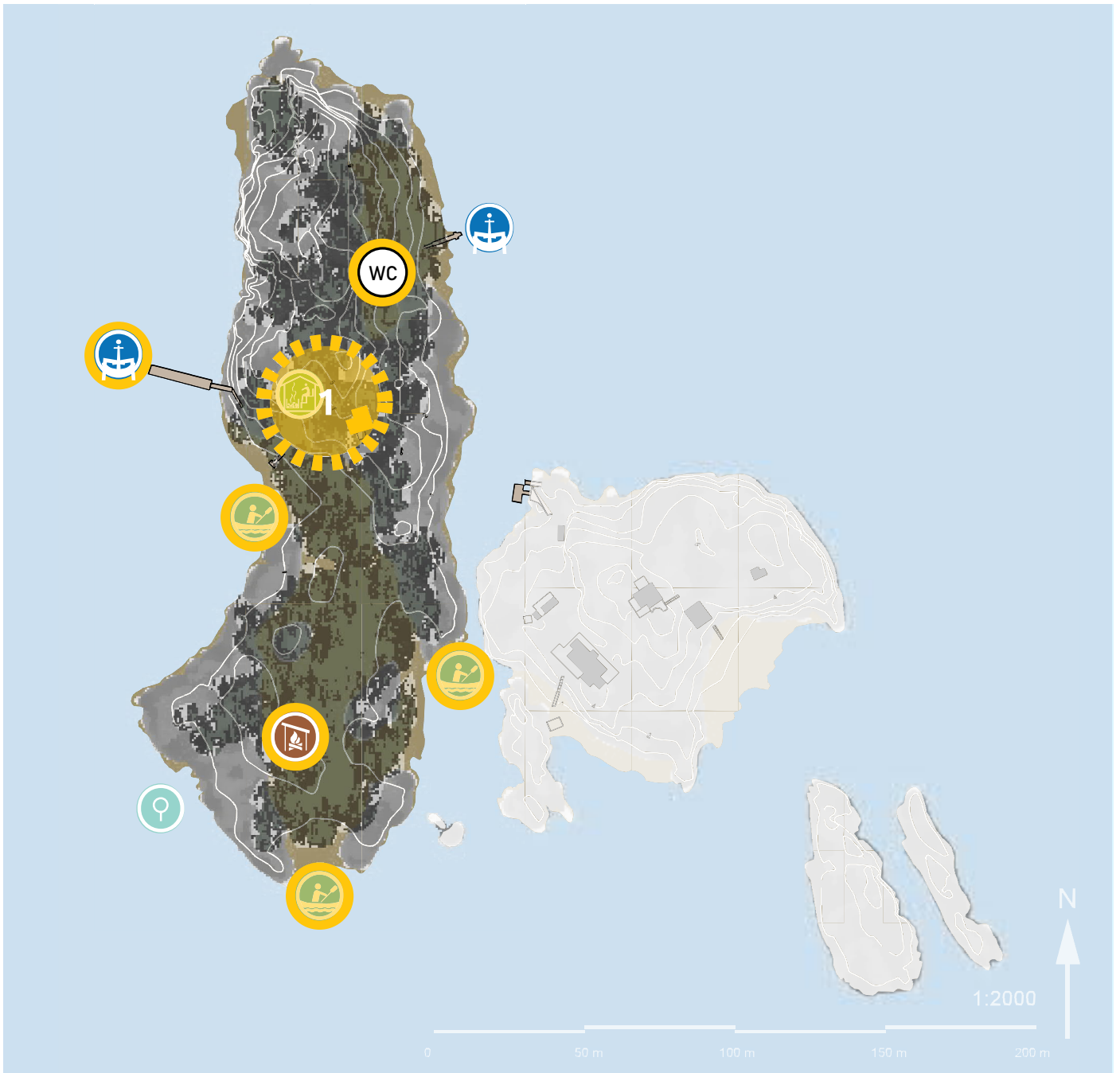
Saaren keittokatos on kunnostuksen tarpeessa

Läntisen Neitsytsaaren silokalliorantaa

Kurturuusujen torjunta käynnistetään mahdollisimman pian.

Läntinen Neitsytsaari

KEHITTÄMINEN

NYKYISET PALVELUT JA TOIMINNOT

- Keittokatos
- Kiinnittymispaikka veneilijöille
- Kuivakäymälä
- Pienvenelaituri
- Sauna

+ vesihuolto

PALVELUIDEN JA TOIMINTOJEN KEHITTÄMINEN

Huvila

1. Vuokra-alueen rajaaminen ja mahdollisesti uudet palvelut

Saaren liittäminen sähköverkkoon

Opasteet ja saapuminen

- + Saaristo-opastekyltti
- + Ylimääräisten yksityisaluekyttien poistaminen
- Uusi laituri, esimerkiksi toisen nykyisen laiturin avaaminen julkiseen virkistyskäyttöön, mahdollisesti vesiliikenneyhteys
- Melojien rantautumispaikkojen osoittaminen

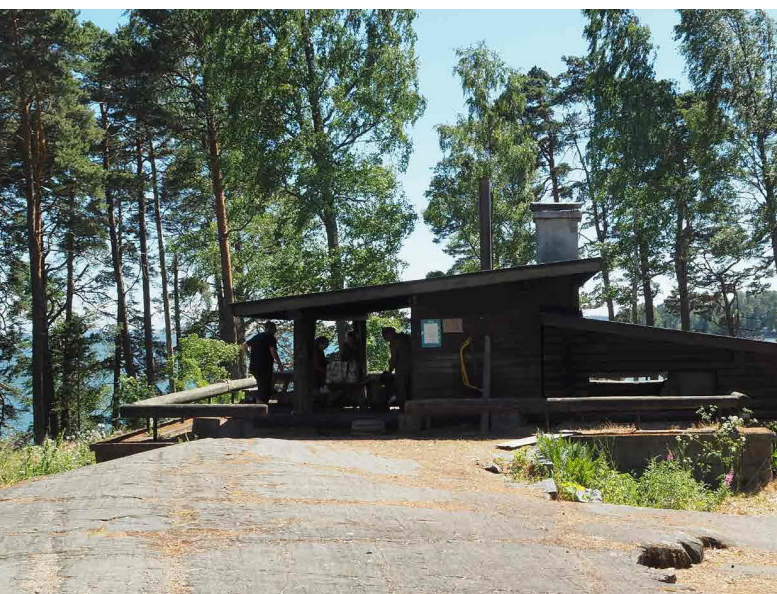
Muut retkeilypalvelut

- Keittokatoksen kunnostus
- Puuceen kunnostus
- + Uusia pöytäpenkkiryhmiä ja penkkejä

4.1.5 Malkasaari

Takvedaholmen

Retkisaari

Maisema ja luonto

Malkasaari sijaitsee Kallahdinselällä, melko lähellä Kallahdenniemeä. Malkasaari on noin 3,5 hehtaarin kokoinen saari. Hahmoltaan se on hyvin puustoinen ja pinnanmuodoiltaan loivapiirteinen. Malkasaari on säännöllisen soikion muotoinen saari ja sen ranta- viiva on suora. Saaren etelärannat ovat kivikkoisia ja pohjoisrannat vähäkasvisia soraikkoja, kivikkoja ja hietikkoja. Saari on kallioperältään amfiboliittia ja metavulkaniitteja. Kallioperän päällä on kauttaaltaan soraa ja soramoreenia.

Malkasaaren metsät ovat mäntyvoittoista kangasmetsää, paikoitellen saarella on komeita kilpikaarnaisia mäntyjä. Saaren metsät ovat paikoin reheviä ja tyy-piltään kulutusta hyvin kestäviä. Malkasaaren metsät ovat olleet säännöllisemmän metsänhoidon piirissä kuin monet muut saariston metsäiset alueet. Saaren runsas käyttö näkyy paikoin saaren kasvillisuuden kuluneisuutena ja kenttäkerroksen heinävaltaisuutena.

Malkasaaren keskiosassa, vanhan rakennuksen ja nykyisen keittokatoksen vieressä on pienialainen pienruohoketo, joka on luokiteltu äärimmäisen uhanalaiseksi luontotyyppiksi (CR). Keto on kasvamassa umpeen ja toisaalta siihen kohdistuu kulutusta. Siksi se on kohteena edustavuudeltaan arvioitu kohtalaiseksi. Saaren etelärannat ovat kivikkoisia niittyrintoja ja (luokiteltu silmälläpidettäväksi, NT) ja pohjoisrannat kivikko- ja lohkareikkorannoiksi. Saaren rannoilta tavattiin muutama pienialainen kurtturuusukasvusto.

Kesän 2018 lepakkokartoituksessa todettiin Malkasaarella yksi lepakoille tärkeä, luokan III alue, joka kattaa keittokatoksen ympärillä olevan aukean, pohjoisrantaan vievän polun sekä saaren pohjoisrannat. Nämä alueet ovat saaren tuulelta suojaisimmat alueet. Lepakot käyttävät saarta erityisesti loppukeseän saalistusalueena. Malkasaarella tarkistettiin viisi eri rakennusta, joista yhdestäkään ei löytynyt lepakoiden jätöksiä tai muita jälkiä.

Kivimuurin lähellä kasvaa ukkomansikkaa, illakkoa, peurankelloa, vuohenjuurta, syreenejä ja muita vanhoja koristekasveja

Historia

Malkasaarella ei ole ollut vakituista asutusta. Saaren nimi Takveda eli kattomalka viittaa siihen, että saarelta on aikoinaan haettu puutavaraa.

Malkasaarella oli aikoinaan kaksi asuinhuvilaa. Malkasaaren entinen päärakennus 1910-luvulta, Stora villan, purettiin 1960-luvun loppupuolella. Saaren nykyinen grillikatos on rakennettu puretun huvilan kivijalan päälle. Kivijalan lisäksi myös muita päärakennukseen liittyneitä vanhoja kivirakenteita, kuten pihaa ympäröinyt aita, portaita ja kivettyjä kulkuväyliä on säilynyt: saaren keskiosassa oleva kivimuurin patkä rajasi puutarhamaata, ja eteläisessä rannassa olevan kiviröykkiön kohdalla oli höyrylaivalaituri. Maastossa on vieläkin näkyvissä tyyppillistä huviloiden puutarhakasvillisuutta, mm. syreeni-istutuksia, siperianhernepensasta sekä perennoja ja sipulikukkia.

Päärakennuksen parina oli Lilla villan, jota vuokrattiin sodan jälkeen eteenpäin kesäksi kerrallaan. Arviolta vuonna 1933 valmistunut harjakattoinen huvila on saarella edelleen, mutta se on jäänyt rapistumaan ilman käyttötarkoitusta ja ikkunat peitettynä. Saaren pohjoisrannalla on saunarakennus, joka edustaa kansallisromanttista suuntausta.

Malkasaari siirtyi Helsingin kaupungin omistukseen vuonna 1965, jolloin siitä tuli retkeilysaari. Malkasaari on ollut aiemmin hyvin suosittu telttailusaari. 1980-luvulla saarella oli pysyväisluonteista telttailua ja ympäri saarta oli noin 30 telttapaikkaa. Pitkäaikais-telttailu aiheutti saareen kuluneisuutta ja lieveilmiöitä. Pysyvä telttailu ja siihen liittyvät rakenteet kiellettiin vuonna 2014.

Nykyinen käyttö

Nykyisin Malkasaari on kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan hallinnassa oleva retkeilysaari. Saarella on melko kattava retkeilyvarustus. Entisen päärakennuksen paikalla on iso grillikatos. Kaupunki vuokraa saunaa itsepalveluperiaatteella, saunan avain ja polttopuut tulee hakea Rastilan leirintäalueelta. Malkasaarella on kaivo, mutta kaivovesi ei ole juomakelpoista. Saarella on ulkokäymälä. Saarella ei ole jätehuoltoa, sähköä eikä vesijohtoa.

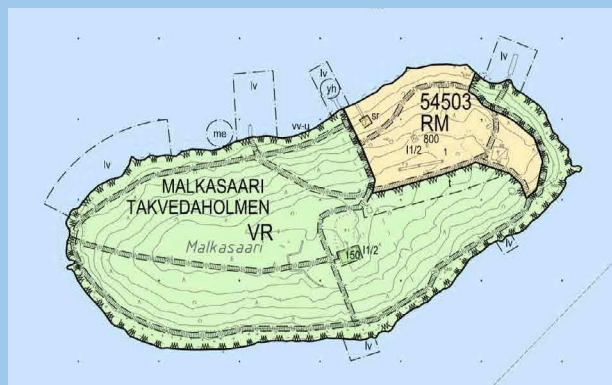
Malkasaareen ei ole vesiliikennettä, mutta saarella on vesiliikennekelpoinen laituri. Saarella on myös hyväkuntoinen huoltolaituri ja yksi rikkinäinen ponttonilaituri (kesällä 2018). Saaren loivat rannat sopivat melojien rantautumiseen, etenkin saaren pohjoispuolella, jossa on suojaisia hiekka- ja sorarantoja. Laiturin luona on saaren opastaulu.

Lilla Villan

Asemakaava

Suurin osa Malkasaaresta on merkitty retkeily- ja ulkoilualueeksi (VR). Saaren koillisosaan on kaavassa rajattu matkailua palvelevien rakennusten korttelialue (RM). Saaren sauna on kaavassa merkitty suojelluksi rakennukseksi (sr). Laitureiden rakentamiseen sallitut alueen osat on merkitty lv-merkinnällä. Näistä yksi saaren pohjoispuolella on merkitty yhteiskäyttölaiturin paikaksi (yh). Pohjoisrannalle on merkitty myös melojien rantautumispaikka (me) sekä uimapaikka (vv-u). Kaavaan on merkitty myös Malkasaaren polkujen likimääräinen sijainti.

Malkasaari

LUONTO, MAISEMA JA KULTTUURIHISTORIA

LUONTOARVOT (Luontotietojärjestelmä,
Helsingin kaupunki 2021)

a. liluodot
Tärkeät lintualueet

LUONTOTYYPI (Kullberg ym. 2018)

Uhanalaiset

A Karut pienruohokedot

Silmälläpidettävät

B Itämeren kivikkoiset niittyraunnot

Säilyvät

C Itämeren kivikko- ja lohkarerannat

D Karut ja keskiravinteiset merenrantakalliot

LEPAKKOALUEET (Hagner-Wahlsten ja Karlsson
2018)

a. Lepakoille tärkeä alue, III-luokka (2018)

VIERASLAJIT (Kullberg ym. 2018)

a. Kurtturuusu

METSO-KOhteet (Siuruainen 2018)

a. Runsaslahopuustoinen kangasmetsä

KULTTUURIHISTORIA (Helsingin kaupunki 2017b; Strang 2016)

1. Entinen päärakennus, Stora Villan (Nyt kivijalan päällä grillikatos)
2. Saunarakennus
Suojeltu rakennus
3. Lilla villan, huvila 1930-luvulta
4. Vanhoja kivirakenteita

Kehittäminen

Malkasaarella on paljon retkeilysaaripotentialia. Malkasaari on metsätyypiltään kulutuskestävä saari, jossa on jo nykyään melko kattavat retkeilypalvelut. Malkasaari on maastonmuodoiltaan hyvin loivapiirteinen, joten sitä kehitetään esteettömämmäksi retkeilysaareksi. Malkasaari voisi olla koko perheen virkistysaari, jonka käyttäjäryhmää olisivat esimerkiksi perheet, vanhukset sekä näkö- ja liikuntarajoitteiset. Saari voisi toimia myös koulujen ja päiväkotien vierailusaarena.

Malkasaari tulisi saada säännöllisen vesiliikenneyhteyden piiriin. Saaren kehittämisen yhteydessä tutkitaan mahdollisuutta järjestää saaren esteetön vesiliikenneyhteys. Lilla Villanin yhteydessä oleva ponttonilaituri kunnostetaan.

Saaren ympäri rakennetaan kivituhkapintainen, esteetön reitti, jonka varteen sijoittuu esteettömiä levähdys- ja näköalapaikkoja sekä pöytäpenkkiryhmiä. Vahvistetut polut ohjaavat hyvin kulutusta, jolloin saaren metsänpohjan kasvillisuus saadaan elpymään ja metsä uudistumaan. Keittokatoksen yhteyteen olisi hyvä saada polttopuuhuolto.

Malkasaaren sauna

Malkasaareen laaditaan opastekartta, tarvittavat opasteet ja infotaulut esim. saaren historiaan ja luontoon liittyen. Esteettömyys otetaan huomioon myös opasteiden suunnittelussa.

Puretun päärakennuksen pihapiirissä, nykyisen grillikatoksen alueella, on hienoja graniittimuureja ja kivirakenteita sekä vanhaa puutarhalajistoa. Pihapiirille laaditaan kasvillisuusinventointi ja kunnostussuunnitelma. Pihapiiriä voidaan elävöittää uusilla istutuksilla ja vaalimalla vanhaa koristekasvillisuutta. Arvokkaan kedon kasvillisuus tulee ottaa huomioon pihapiiriä kunnostettaessa. Liika kuluminen estetään kulunohjauksella ja umpeenkasvu loppukesän kasvillisuuden niitolla. Malkasaaresta osoitetaan muutama lyhytaikaiseen telttailuun soveltuva telttapaikka.

Saari soveltuu hyvin merellisten yrityspalveluiden järjestämiseen. Saareen voidaan kehittää esimerkiksi ekologisia majoituspalveluita ja tällä hetkellä käyttämättömänä olevaan Lilla Villaniin taidelähtöä, leiritoimintaa tai majoituspalveluja. Palveluiden järjestämisessä voidaan hyödyntää aurinkosähköä ja muita sähkö- ja vesiverkosta riippumattomia ratkaisuja. Kaavassa osoitetulle matkailua palvelevien rakennusten korttelialueelle (RM-merkintä) järjestetään matkailuyrittäjähaku. Ennen rakennusten kunnostamista tai päätyjen ulkolaudoitukseen tehtäviä toimenpiteitä tulee tarkistaa lepakoiden mahdollinen esiintyminen ullakkotiloissa.

Luonnonhoito

Malkasaaren metsiä on hoidettu aika ajoin, jotta vilkkaassa virkistyskäytössä oleva saari olisi käyttäjilleen turvallinen. Erityisesti runsas telttailukäyttö on edellyttänyt huonokuntoisten puiden kaatoa lähellä telttailupaikkoja ja saaren rakennuksia ja retkeilyrakteita. Mikäli saarta kehitetään retkeilysaarena ja sen itäosaan tulee yritystoimintaa, saaren metsien hoidossa tulee aika ajoin tarkistaa puuston hoitotarve. Luonnonhoidossa otetaan huomioon myös vieraslajien torjunta, muun muassa kurturuusukasvustojen pitkäjänteinen torjunta. Pohjoisrannalla säästetään mahdollisimman paljon luonnonvaraista puustoa, jotta lepakoiden saalistusalueet säilyvät.

Malkasaari

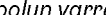

NYKYISET TOIMINNOT JA KEHITTÄMINEN

NYKYISET PALVELUT JA TOIMINNOT

- **Kaivo** (vesi ei juomakelpoista)
- **Keittokatos**
- **Kuivakäymälä**
- **Levähdyspaikka**
- **Sauna**
vuokrattavissa kaupungilta
- **Pienvenelaituri**
reittivenelaituri ei vesiliikenteen
käytössä tällä hetkellä

+ lyhytaikainen telttailu sallittu

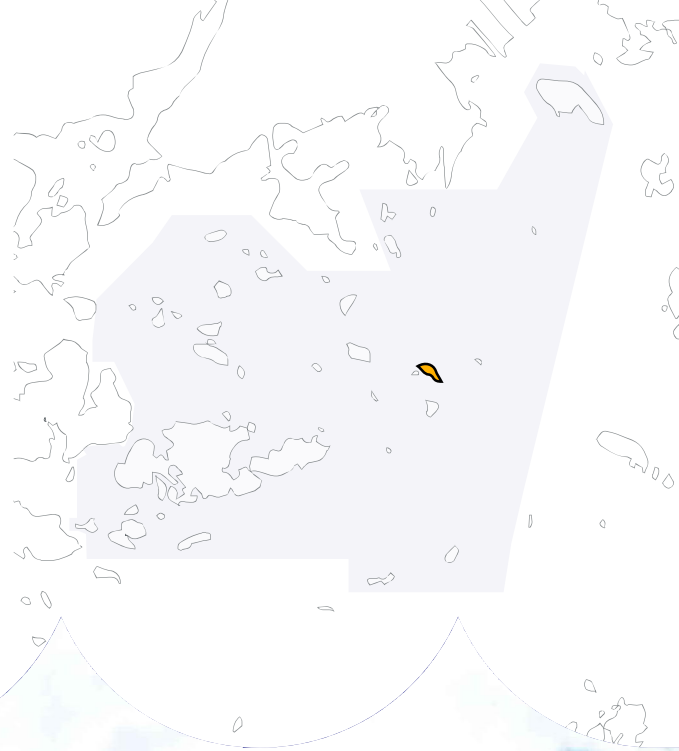
PALVELUIDEN JA TOIMINTOJEN KEHITTÄMINEN

1. - **Lilla Villanin** kunnostaminen, uutta merellistä yritystoimintaa
 - Ponttonilaiturin kunnostaminen
 - Rakennusoikeutta esim. majoituspalveluille
  2. **Saapuminen ja opastus**
 - Olemassa olevan reittivenelaiturin käyttöönottoaminen, säännöllinen vesiliikenne
 - Melojien rantautumispaikan osoittaminen
 - Saaristo-opastekyltti
  3. **Esteettömiä retkeilypalveluita**
 - Uuden kivituhkaisen reitin rakentaminen
 - Esteettömiä levähdys- ja näköalapaikkoja polun varrella
 - Nykyisten kuivakäymälöiden korvaaminen esteettömällä Helsinki-huussilla
  4. **Pihapiirin kehittäminen ja elävöittäminen**
 - Uusia istutuksia ja vanhan koristekasvillisuuden ja arvokkaan ketokasvillisuuden vaaliminen
 - Kulunohjaus ja umpeenkasvun estäminen
- + muutaman telttapaikan osoittaminen

4.1.6 Pihlajaluoto

Rönnskär

Retkisaari

Maisema ja luonto

Pihlajaluoto on hieman yli kolmen hehtaarin kokoinen saari, joka sijaitsee muutaman saaren ja luodon muodostamassa ryppäessä. Saari on hahmoltaan melko loiva ja metsäinen. Saaren rannoilla, varsinkin eteläpäässä on laajoja, laakeita, hienoja silokalliorantoja, joiden kallioperässä on mielenkiintoisia yksityiskohtia. Saarelta avautuu hienoja näkymiä itäiseen saaristoon ja ulapalle, myös Vuosaari ja Vuosaaren satama näkyvät hyvin.

Pohjoisosassa saarta on reheviä lehtipuuvaltaisia metsiköitä, eteläosassa männiköitä. Puusto on pääasiassa mäntyä ja tervaleppää, saarella on myös harvinainen tuomilehto sekä pensasmaista katajaa. Pihlajaluodon pohjoisosan keskivaiheilla on harvinaisen vaikuttava kelottuva mänty. Pohjoisosan piha-piirin ympäristössä on lisäksi istutettuja pensaita ja jonkin verran terttuseljaa. Saaren keskiosa on melko voimakkaasti kulunutta männikköä, mikä johtunee telttailusta. Saaren kivikko- ja sorarantojen kasvilisuus on edustavaa eikä kuluneisuus ole erityisen voimakasta.

Saaren luoteisosan ranta-alue on harvinaisen kenttöorakon esiintymäaluetta ja suojeltu luonnonsuojelualueena. Kenttöorakko on erityisesti suojeltava laji. Suomessa kenttöorakkoa kasvaa luontaisena vain kymmenessä paikassa Suomenlahden rannikon saaristossa. Kenttöorakon kasvupaikoista Pihlajaluodon esiintymä on parhaiten tunnettu ja runsas keräily on todennäköisesti osasyynä kasvin voimakkaaseen taantumiseen Pihlajaluodolla.

Kesällä 2018 tehdyn inventoinnin perusteella kenttöorakkokasvustot olivat elinvoimaisia, mutta eivät runsaslukuisia. Kenttöorakkoa löytyi useita kukkineita yksilöitä suojellun luontotyypin rajauksen sisältä, rantaniityn pohjoisosasta. Kolme noin kaksimetristä tervaleppää kasvaa niityllä orakkojen läheisyydessä. Lisäksi saareissa on kaksi arvokasta kasvillisuus- ja kasvistikohdetta eli pohjoinen rantaniitty (I lk.) ja saaren lounaisosissa oleva rantaniitty (II lk.). Pihlajaluoto kuuluu myös Nuottakariniitty - Pihlajaluodon - Välikariniitty - Hattusaaren linnustollisesti arvokkaaseen kohteeseen (1 lk.) runsaan saaristolinnustonsa vuoksi. Pihlajaluoto kuuluu myös Kallahdenniemen vedet -nimiseen maakunnallisesti tärkeään lintuvesialueeseen. Lisäksi Pihlajaluoto kuuluu Helsingin edustan luodot -nimiseen valtakunnallisesti arvokkaaseen lintualuekokonaisuuteen.

Pihlajaluodon luontotyypeistä saaren keskiosan keskivaiheinen lehto on uhanalaisuudeltaan vaarantunut (VU). Lehdon läheisyydessä esiintyy boreaalinen piensuo (kausikosteikko), joka on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi (EN) luontotyyppiä. Etelärannan kivikoinen niitty (silmälläpidettävä, NT) on erittäin edustava. Haitallisista vieraskasveista saareissa kasvaa terttuseljaa saaren luoteisosan rehevässä pensaikkoympäristössä ja kurturuusua yksittäisinä pensaina lounaisrannan alueella. Joitakin esiintymiä on torjuttu kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan toimesta, koska esiintymien yhteydessä on myös kuivuneita ja kuolleita pensaita. Myös suojellun kenttöorakon kasvupaikan läheisyydessä esiintyy kurturuusua.

Historia

Pihlajaluodolla on poikkeava historia: huvila-asutuksen sijaan siellä asui kalastajia vakituisesti 1860-luvulta lähtien. Saarella asui torppareita vielä 1920-luvulla, pidempään kuin monissa muissa alueen saarissa. Vuoteen 1929 asti Pihlajaluoto oli Laajasalon kylän jakamaton saari. Entisten torppien paikat ja pihapiirit saaren länsi- ja keskiosassa ovat kasvaneet umpeen, vain kivijalka on jäljellä. Saaren nykyinen päärakennus on rakennettu huvilaksi 1930-luvulla. Sen ympäristössä on kulttuurikasvillisuuden jäämiä, mm. vaahteraa ja terttuseljaa. Vuodesta 1981 lähtien Pihlajaluoto on ollut Helsingin kaupungin omistuksessa.

Nykyinen käyttö

Pihlajaluodon luoteisosassa sijaitseva päärakennus ja muut rakennukset pihapiireineen sekä molemmat laiturit on vuokrattu Suomenlahden uistelijat ry:lle vuonna 1990. Koillisrannan laituri on venelaituri, luoteisrannan saunalaituri. Saari on periaatteessa yleinen ulkoilu- ja retkeilyalue, mutta yleisessä käytössä olevan julkisen rantautumislaiturin puute ja yksityisalueeksi monin kyltein merkitty rakennusryhmä laajoine pihapiireineen saavat koko saaren vaikuttamaan yksityiseltä. Pihlajaluodon vuokrasopimuksessa sanotaan, että se koskee saarella olevaa huvilaa, saunaa, puuvajaa, käymälää ja laituria, sekä

rakennusten pihapiiriä, mutta pihapiiriä ei ole rajattu sopimuksiin.

Pihlajaluoto on ollut Liikuntaviraston hoidossa ja nykyään kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan hallinnoima ja eteenpäin vuokraama. Pihlajaluodon itärannalla on erittäin huonokuntoinen grillipaikka, mutta ei polttopuuhuoltoa. Saarella on kaksi ulkokäymälää. Saarella on aiemmin ollut jätehuolto, mutta se on lopetettu. Saarella voi telttailla lyhytaikaisesti, mutta merkittävät telttapaikkoja ei tällä hetkellä ole. Saaresta puuttuvat infotaulut. Saaren koillisosissa on veneenkiinnitysrenkaita.

Asemakaava

Asemakaavassa suurin osa Pihlajaluodosta on retkeily- ja ulkoilualue (VR), jolla sijaitsee suurmaisemassa keskeinen ja maisemansuojelun tai geologian kannalta tärkeä avokallioalue (slk). Pihlajaluodon luoteisosassa on matkailua palvelevien rakennusten korttelialue, joka on kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti, sotahistoriallisesti ja/tai maisemakulttuurin kannalta arvokas (RM/s). Saaren päärakennus on kulttuurihistoriallisesti arvokas (sr-3). Pihlajaluodon luoteisosasta on rajattu suojelualue, jolla sijaitsee luonnonsuojelulain 29 § mukainen luontotyyppi tai 47 § mukaisen lajin esiintymisalue (S-1). Suojelualueen ympäristö on rajattu kaava-alueen osaksi, jolla sijaitsee kasvillisuuden ja/tai linnuston kannalta arvokas kohde (sl).

Laitureiden rakentamiseen sallitut alueen osat saaren pohjoispuolella ovat kaavamerkinnällä lv, melojien rantautumispaikat merkinnällä me. Yhteiskäyttölaiturin paikka on kaavamerkinnällä yh. Laiturialueita yhdistävän polun sijainti on merkitty kaavaan likimääräisesti.

Pihlajaluoto

LUONTO, MAISEMA JA KULTTUURIHISTORIA

LUONTOARVOT (Luontotietojärjestelmä, Helsingin kaupunki 2021)

- a. Pihlajaluodonkupu
Luonnonsuojelualue
- b. Kallahden matalikko
Luonnonsuojelualue
- c. Pihlajaluodon rantaniityt
Arvokas kasvillisuus- ja kasvistokohde
- d. Helsingin edustan luodot
FINIBA-alueet
- e. Kallahdenniemen merialue
Tärkeät lintualueet

□ Erityisesti suojeltavan lajin, kenttäorakon kasvupaikka
(asemakaavassa S-1)

METSO-KOhteet (Siuruainen 2018)

Lehto
Runsaslahopuustoinen kangasmetsä

LUONTOTYYPIT (Kullberg ym. 2018)

Uhanalaiset

- A Boreaaliset piensuot
- B Tuoreet keskiravinteiset lehdot

Silmälläpidettävät

- C Itämeren kivikkoiset niittyraunnot
- D Merenrantojen kalliolammikot

Säilyvät

- E Itämeren suurruohostot
- F Karut ja keskiravinteiset merenrantakalliot

VIERASLAJIT (Kullberg ym. 2018; Luontotietojärjestelmä, Helsingin kaupunki 2021)

- ★ Kurtturuusu
- ★ Terttuselja

KULTTUURIHISTORIA (Helsingin kaupunki 2017b; Strang 2016)

1. Huvila, nykyinen päärakennus
Kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus
2. 1860-luvun torpan paikka
3. 1900-luvun alun torpan paikka
4. Muinaisjännös: Pihlajaluodon hylky

Kehittäminen

Pihlajaluodolla on ulkosaariston tunnelmaa ja upeita silokallioita. Saari on tarpeeksi suuri virkistyskäyttöön, toisaalta luontoarvojen vuoksi saarella tulee kiinnittää huomiota siihen, että virkistyskäyttö ohjataan sitä kestäville alueille.

Huvilan edellinen vuokrasopimus umpeutui vuonna 2021, uusi sopimus on tehty kolmeksi vuodeksi. Uutta sopimusta laadittaessa tulee ottaa huomioon saaren yleinen virkistyskäyttö, ja määritellä vuokra-alueen raja selvästi. Vuokrauksen yhteydessä tutkitaan mahdollisuuksia avata rakennuksia ja laitureita julkisempaan käyttöön. Nykyään vuokrattuna olevassa päärakennusryhmässä voisi olla esimerkiksi kahvila-ravintola, Bed and Breakfast –majoitusta tai jonkinlaista pienimuotoista kurssi- tai kokoustoimintaa. Huvilan pihapiirille laaditaan kasvillisuusinventointi ja kunnostussuunnitelma.

Saaren nykyinen grillipaikka ja huussit kunnostetaan. Pöytäpenkkiryhmiä ja yksittäisiä penkkejä lisätään. Saareen rakennetaan uusi julkinen käyntilaituri tai vaihtoehtoisesti yksi vuokratuista laitureista avataan yleiseen käyttöön. Tavoitteena on myös esimerkiksi kutsuvenetyyppinen vesiliikenneyhteys. Melojille osoitetaan ja tarvittaessa kunnostetaan sopiva rantautumispaikka. Lyhytaikaiselle telttailulle osoitetaan paikka telttailuun sopivasta alueesta saaren kaakkoisosassa, suojaisesta paikasta mäntyjen katveesta. Saareen olisi hyvä saada polttopuuhuolto. Saaren etelärannoille ei sijoiteta palvelurakenteita arvokkaan kasvillisuuden takia.

Laiturialueita yhdistävä, asemakaavaan merkitty polku toteutetaan saaren retkipalveluita kunnostettaessa. Laiturialueilta ja pihapiiristä saaren kaakkoisosaan johtava reitti vahvistetaan ja kunnostetaan.

Saaresta laaditaan opaskartta, johon merkitään mm. arvokkaat luontokohteet, saaren reitit ja palvelut. Infotaulussa voidaan kertoa myös Pihlajaluodon vieressä sijaitsevien arvokkaiden suojeltujen lintuluotojen linnustosta sekä saaren historiasta. Kenttöörakon kasvupaikka varustetaan infotaululla ja aidataan kevyesti esim. naruaidalla.

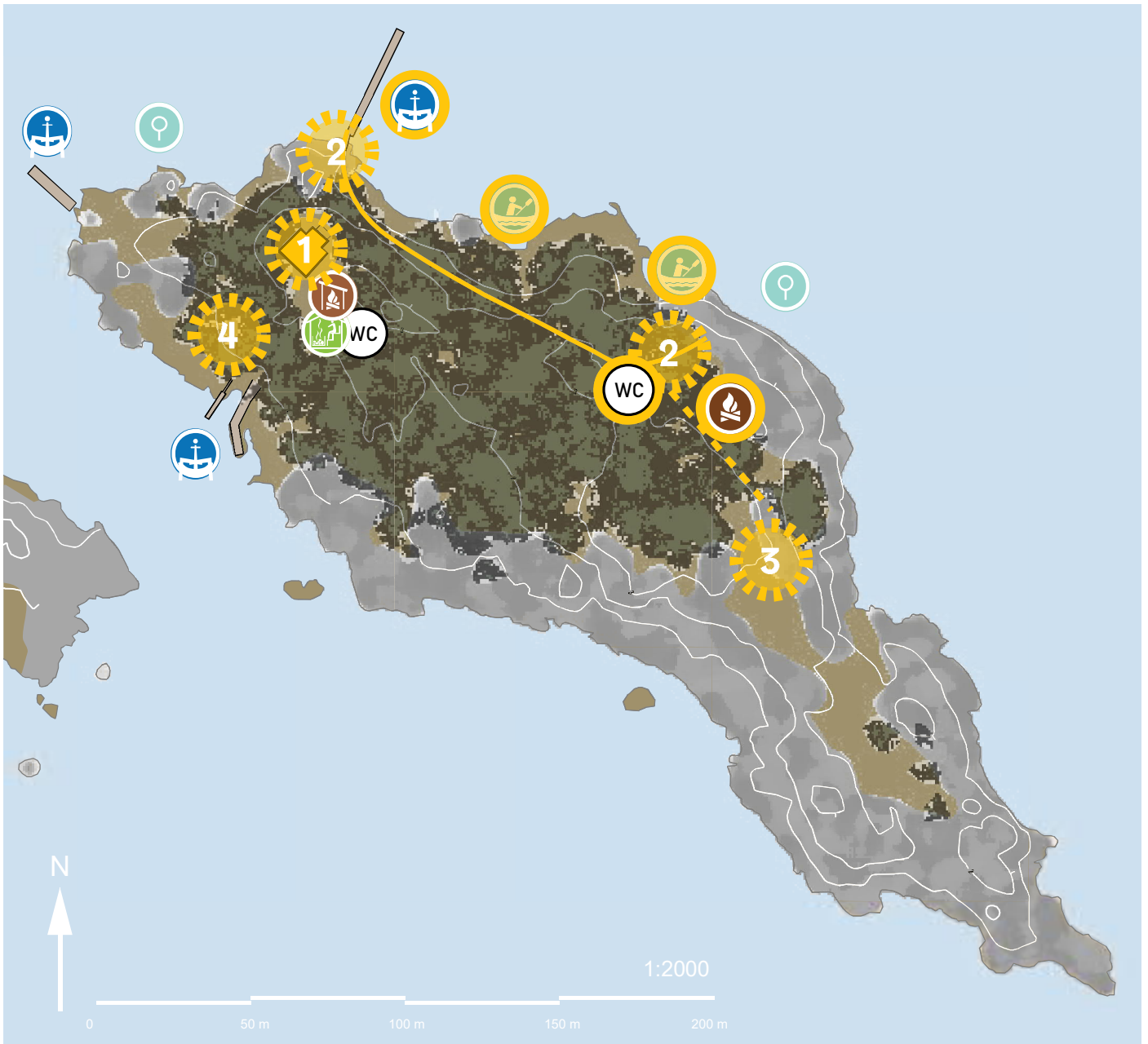
Luonnonhoito

Saaren kurtturisuusesiintymien torjuntaa jatketaan. Kiireellisin torjuttava esiintymä sijaitsee kenttöörakon kasvupaikan vieressä. Terttuseljaa voidaan poistaa lehdosta ja pihapiiristä.

Suojellun Pihlajaluodonkuvun linnustonsuojelualueen merkintätaulut tarkistetaan ja uusitaan tarvittaessa. Viereisten lintuluotojen pesinnänaikaisesta mairin-nousukiellosta voisi myös kertoa Pihlajaluodon infotauluissa ja pihapiirin saunalaiturille sijoitettavassa opasteessa.

Uhanalaisen kenttöörakon tilaa seurataan. Orakkokasvustojen seassa kasvaa joitakin tervalepän taimia, joiden kasvua tulee seurata. Rannan läheisyyteen, saunalaiturille ja saaren infotauluihin tulee lisätä nuotioiden polttokiello. Kokkojen ja nuotion polttaminen kenttöörakon kasvupaikan läheisyydessä uhkaa kasvustoja ja tulee saada valvonnalla ja opastuksella kuriin. Kenttöörakon kasvupaikka aidataan ja merkitään maastoon säänkestävällä matalalla kyltillä.

Pihlajaluoto

KEHITTÄMINEN

NYKYISET PALVELUT JA TOIMINNOT

- **Keittokatos**
tällä hetkellä ei julkisessa käytössä
- **Kiinnittymispaikat veneilijöille**
- **Kuivakäymälä**
- **Nuotiopaikka / avogrilli**
- **Sauna**
tällä hetkellä ei julkisessa käytössä
- **Pienvenelaituri**
tällä hetkellä ei julkisessa käytössä

PALVELUIDEN JA TOIMINTOJEN KEHITTÄMINEN

Saaren avaaminen julkisempaan käyttöön

1. - Vuokra-alueen ja pihapiirin selkeä rajaaminen
- Päärakennukseen mahdollisesti julkisempaa toimintaa, esim. kahvila-ravintola tai majoitusta

Saapuminen ja opastus

- Julkinen laituri, mahdollisesti myös vesiliikenneyhteys
  - Melojien rantautumispaikan osoittaminen
2. Saaristo-opastekyltti

Muut retkeilypalvelut

- Grillipaikan kunnostaminen
  - Kuivakäymälöiden kunnostaminen
  - + Pöytäpenkkiryhmien ja penkkien lisääminen
  - 3. Telttailuun sopivan alueen osoittaminen
  - 4. kenttöorakon kasvupaikan aitaaminen
- Uusi polku (sijainti likimääräinen)
- Reitin kunnostaminen

+ lyhytkestoinen telttailu sallittu

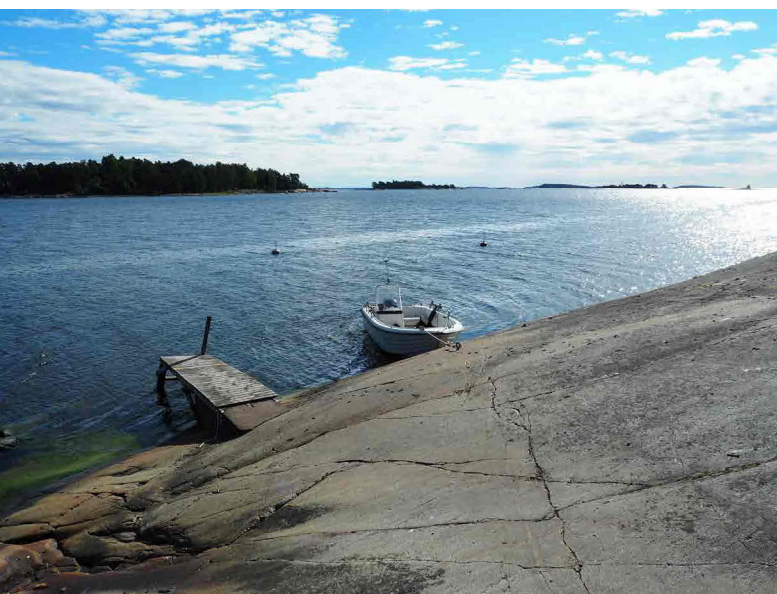
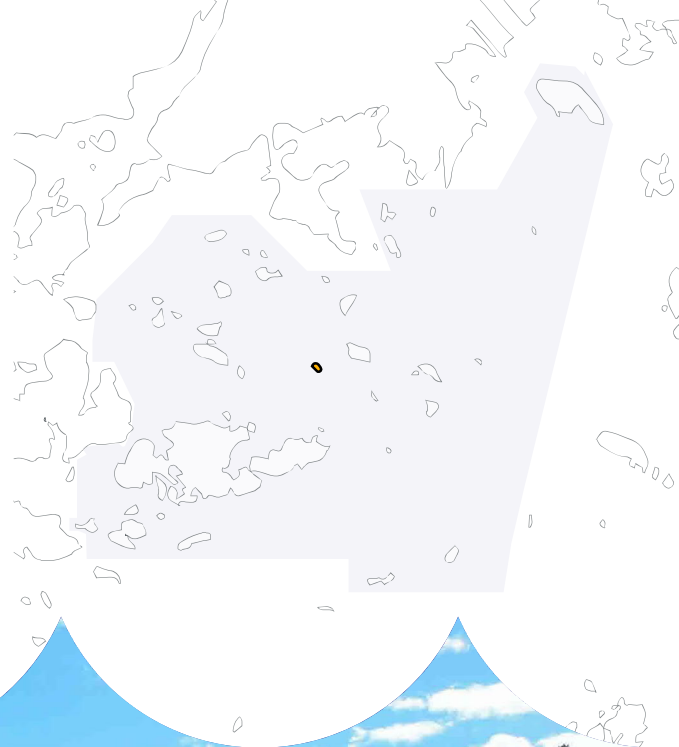

4.1.7

Pikku Leikosaari

Lilla Lekholmen

Retkisaari

Kalliosaari ja Pikku Leikosaari ovat Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen retkisaaria. Helsinki on yksi yhdistyksen 19:sta jäsenkunnasta. Yhdistyksen tavoitteena on turvata uusmaalaisten mahdollisuuksia luonnossa virkistäytymiseen ja ulkoiluun. Saarten vakiintuneen virkistyskäytön ja Helsingin kaupungin jäsenyyden vuoksi Kalliosaari ja Pikku Leikosaari esitellään tässä hoito- ja kehittämissuunnitelmassa, ja niille annetaan kehittämissuosituksia.

Maisema ja luonto

Pikku Leikosaari on hieman yli hehtaarin kokoinen, itäisen saariston keskellä sijaitseva saari. Keskeisen sijaintinsa vuoksi saarelta avautuu hienoja näkymiä niin itäiseen saaristoon kuin avoimelle ulapallekin. Saarella on laakea hahmo, se on suhteellisen matala, korkeimman kohdan ollessa +6,5m. Pikku Leikosaarelle ovat ominaisia rantojen kauniit silokalliot ja valoisa mäntymetsä. Pikku Leikosaari on ahkerassa virkistyskäytössä, mikä on aiheuttanut jonkin verran roskaisuutta ja kuluneisuutta erityisesti kallio- ja metsäalueilla. Myöskin saaren pohjakasvillisuus on muuttunut heinävaltaiseksi tallauksen vuoksi. Tästä huolimatta Pikku Leikosaaren lounaisrannalla on merenrantakasvustoa, joka on arvioitu arvokkaaksi kasvillisuus- ja kasvistokohteeksi (II lk.).

Historia

Pikku Leikosaari kuului Vuosaaren kartanon maihin, ja päätyi sitä kautta Oy Saseka Ab:n henkilökunnan virkistysaareksi 1930-luvulla. Muistona tästä ajasta rantakallioilta löytyy kaiverrettuja nimikirjoituksia ja jopa muotokuva 1930-luvulta. Pikku Leikosaaresta tuli kaikille avoin retkisaari vuonna 1994, kun saari

myytiin Uudenmaan virkistysalueyhdistykselle.
Nykyinen käyttö

Pikku Leikosaarella on kattavat virkistyspalvelut: tulipaikkoja, pöytiä ja penkkejä, ulkokäymälä, uimalaituri, kiinnitysrenkaita ja kiinnityspoijuja. Luoteiskärjessä on loiva kallioranta ja pieni soraikko, jotka soveltuvat kajakkien ja kanoottien rantautumiseen. Saaresta on kartta ja infotaulu. Saarella voi telttailla lyhytaikaisesti. Saarella on myös sauna, joka lämpiää oma-toimiperiaatteella. Uudenmaan virkistysalueyhdistys hoitaa puu- ja jätehuollon saareen. Pikku Leikosaarta käytetään sekä päiväretki- että yöpymiskohteena.

Kehittämissuosituks

Pikku Leikosaari säilyy nykyisenkaltaisessa, aktiivisessa virkistyskäytössä. Saaren infotaulu on uusimisen tarpeessa.

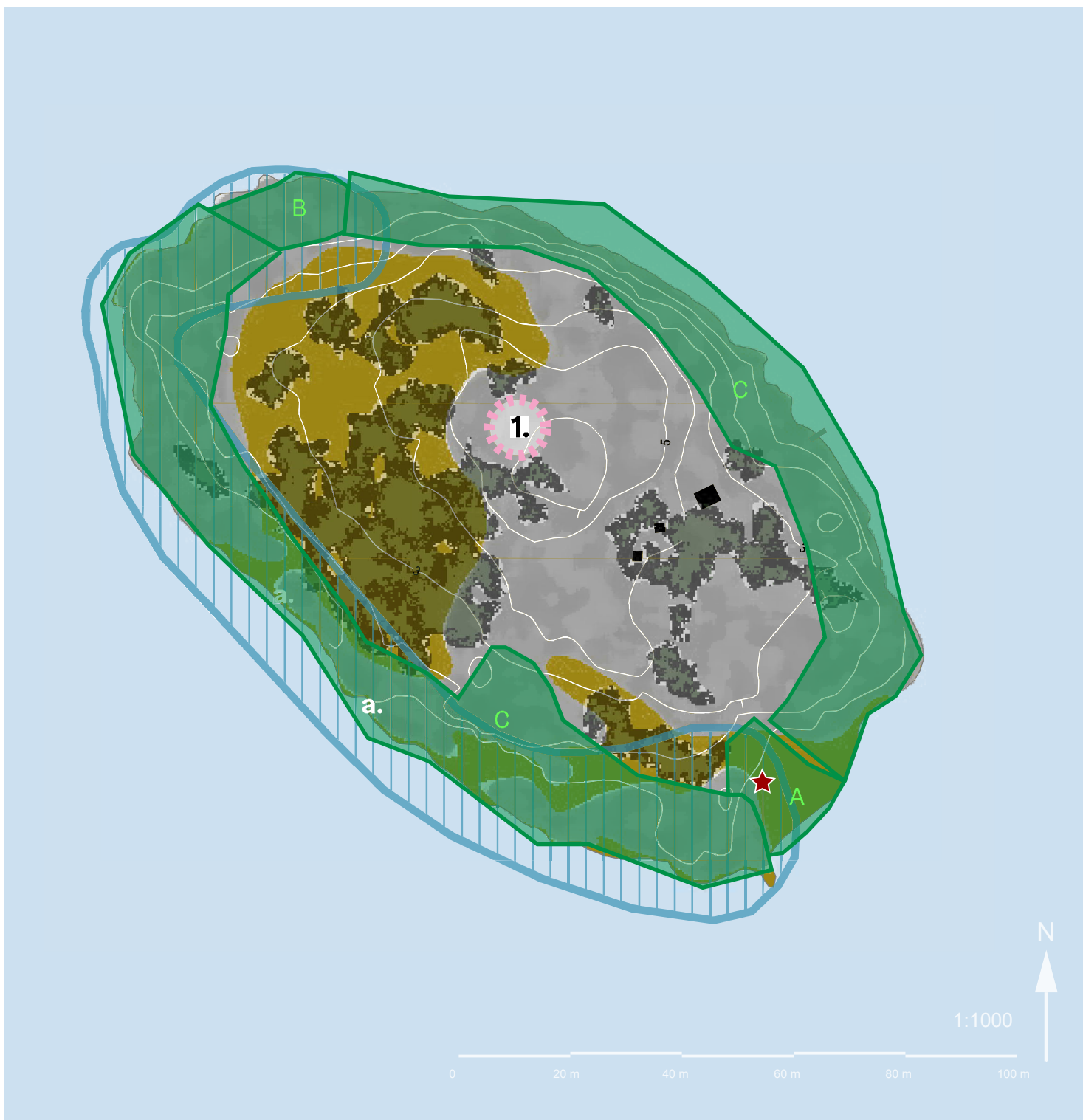
Luonnonhoidon suositukset

Pikku Leikosaarella on kurtturisuusesiintymä ja pihlaja-angervoa saaren koillisosassa nuotiopaikan vieressä. Nämä esiintymät tulee hävittää.

Asemakaava

Pikku Leikosaari on kaavassa merkitty retkeily- ja ulkoilualueeksi (VR). Laitureiden rakentamiseen sallitut alueen osat saaren länsi- ja itäpuolella ovat kaavamerkinnällä lv. Melojien rantautumispaikka saaren luoteispuolella on merkitty me-merkinnällä.

Pikku Leikosaari

LUONTO, MAISEMA JA KULTTUURIHISTORIA

LUONTOARVOT (Luontotietojärjestelmä, Helsingin kaupunki 2021)

Pikku Leikosaaren lounaisranta
Arvokas kasvillisuus- ja kasvistokohde

LUONTOTYYPIT (Kullberg ym. 2018)

Säilyvät

- A Itämeren kivikko- ja lohkarerannat
- B Itämeren sora- ja somerikkorannat
- C Karut ja keskiravinteiset merenrantakalliot

VIERASLAJIT (Luontotietojärjestelmä, Helsingin kaupunki 2021)

- ★ Kurtturuusu

KULTTUURIHISTORIA (Helsingin kaupunki 2017b;
Strang 2016)

- 1. Puretun kalamajan paikka

Pikku Leikosaari

KEHITTÄMINEN

NYKYISET PALVELUT JA TOIMINNOT

- Kiinnittymispaikka veneilijöille
- Kuivakäymälä
- Levähdyspaikka

- Tulipaikka
- Sauna
- + puuhuolto
- + saari soveltuu lyhykestoiseen telттаilemiseen

PALVELUIDEN JA TOIMINTOJEN KEHITTÄMINEN

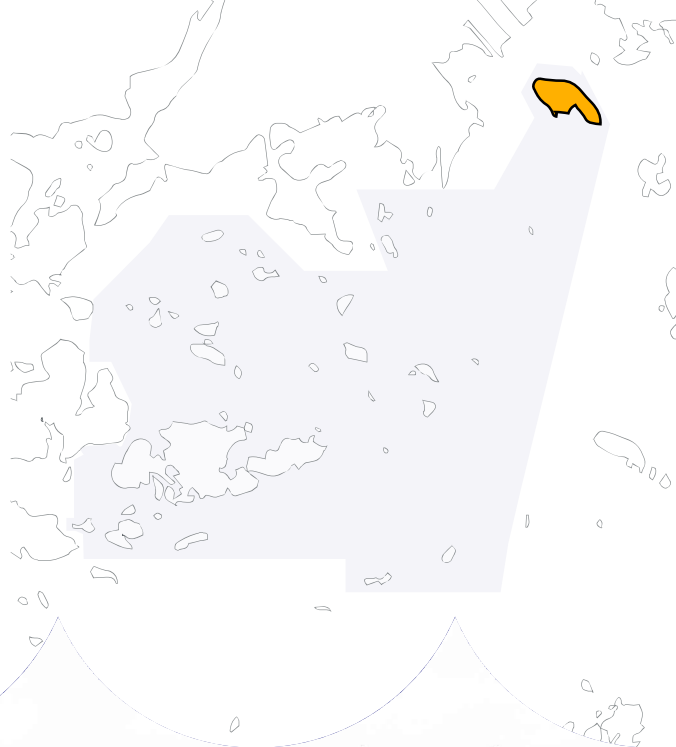
1. Saaren infotaulun uusiminen

4.1.8

Pikku Niinisaari

Lilla Bastön

Retkisaari

Maisema ja luonto

Pikku Niinisaari sijaitsee aivan Helsingin ja Sipoon rajalla, lähellä Vuosaaren satamaa. Yli 30 hehtaarin kokoisena se on yksi itäisen saariston suurimpia saaria. Helsingin kaupunki omistaa saaresta n. 15,5 hehtaaria. Kaupungin maanomistukset sijaitsevat saaren keskiosassa, saaren itä- ja länsipääty ovat yksityisessä kesäasumiskäytössä.

Pikku Niinisaaren korkein kohta on +16,0 mpy. Saari on hahmoltaan metsäinen. Saaresta avautuu hienoja merellisiä maisemia itäiseen saaristoon ja ulapalle. Saaren etelä- ja lounaisrannat ovat pääosin kivikkoisia, mutta etelärannan keskiosassa on viehättävä, matala luonnonhiekkalaitti, jota reunustavat hienot kallioalueet.

Pikku Niinisaari on lähellä Vuosaaren satamaa ja sieltä avautuu suoria näkymiä satama-alueelle. Sataman melu kuuluu varsinkin saaren pohjois- ja koillispuolelle. Sataman läheisyys luo saarelle myös omaleimaisuutta isojen alusten purjehtiessa ohi ja yllättävien, värikkäiden satamanäkymien vilahdellessa puiden lomasta.

Pikku Niinisaari on hieno luontokohde, jossa on hienoja rantoja, silokallioita, metsiä, jäkäläkallioita, soita ja kosteikkoja. Helsingin omistaman alueen luoteiskulmassa on luonnonsuojelualue, jonka rauhoituksen tarkoituksena on turvata arvokkaan rantaniityn kasvillisuus ja linnusto. Luonnonsuojelualueella kalastus ja vesialueella liikkuminen on kielletty 1.4.–15.8. välisenä aikana, ja maa-alueella liikkuminen on kielletty osoitettujen reittien ulkopuolella. Rantaniitty on ruovikoitumassa laajalti. Pikku Niinisaarella on arvokas kasvillisuus- ja kasvistokohde (1 lk.); osa tästä merenrantaniitystä on myös luonnonsuojelulain mukainen suojeltu luontotyyppi. Ranta on yksityisomistuksessa. Sekä yksityiseltä rantaniityltä että kaupungin omistamalta hiekkarannalta ja suojellun rantaniityn pohjoispuoliselta rannalta on havaittu yksittäisiä kurturuusupensaita.

Pikku Niinisaarella on kaksi geologisesti tai geomorfologisesti arvokasta kohdetta: kallioalue, joka koostuu kerroksellisesta tuffiitista (2 lk.) sekä kolmen lohkarkeen kalkkikiviesiintymä etelärannalla (2 lk.).

Pikku Niinisaari on metsäinen. Kaupungin omistamien alueiden metsät ovat alueen lounaisosissa kuusi-valtaisia tuoreen kankaan metsiä, joissa lahoppuuta esiintyy paikoin runsaasti. Koillispuolella metsät vaihtuvat kuiviksi kankaiksi ja kalliometsiksi. Lakimetsien porojäkäläköt ovat edustavia vähäisen kuluneisuuden vuoksi. Saaren keski- ja pohjoisosissa esiintyy lehtomaista kangasta ja varpukorpea. Kaupungin omistamat metsäalueet edustavat kangasmetsien

uhanalaisia luontotyyppisiä, jotka on arvioitu edustaviksi. Saaresta esiintyvät kangasmetsien luontotyyppit sekä tuoreet keskiravinteiset lehdot ovat vaarantuneita (VU), kuivahkot kankaat ja varpukorvet erittäin uhanalaisia (EN). Saaren eteläosan hiekkaranta on erittäin uhanalainen luontotyyppi ja se on arvioitu edustavuudeltaan hyväksi.

Kesällä 2018 tehdyn vanhojen metsien kartoituksen mukaan (METSO-kartoitus, Siuruainen 2018) Pikku Niinisaaren kaupungin omistamista metsistä suurin osa täyttää METSO I- tai II-luokan kriteerit. Näistä metsistä valtaosa on ”runsaslahoppuustoiset kangasmetsät”-luokassa. Paikoin metsissä oli kookasta (puustossa läpimitaltaan yli 20 cm paksuja runkoja) lahoppuuta yli 10 m³/ha. Toiseksi eniten alueelta luokiteltiin METSO-elinympäristöluokkaan ”monimuotoisuudelle merkittävä metsäinen kallioalue” kuuluvia metsiä. Alueelta löytyi myös kaksi korveksi luokiteltua kohdetta, joista saaren eteläisen hiekkarannan yläosassa sijaitsevassa esiintyy järeää tervaleppää.

Kesällä 2018 tehdyn lepakkoselvityksen mukaan Pikku Niinisaaren metsät ovat arvokkaita alueita lepakoitten kannalta (II-luokan alue). Tärkeän lepakkoalueen rajaus perustuu toistuviin havaintoihin viiksisiiipoista ja siihen, että alueella havaittiin myös pohjanlepakoita, siippoja ja pikkulepakoita. Kaupungin omistamalta alueelta tarkistettiin myös kaksi rakennusta lepakoitten piilopakkojen varalta, mutta havaintoja lepakoista ei ollut.

Historia

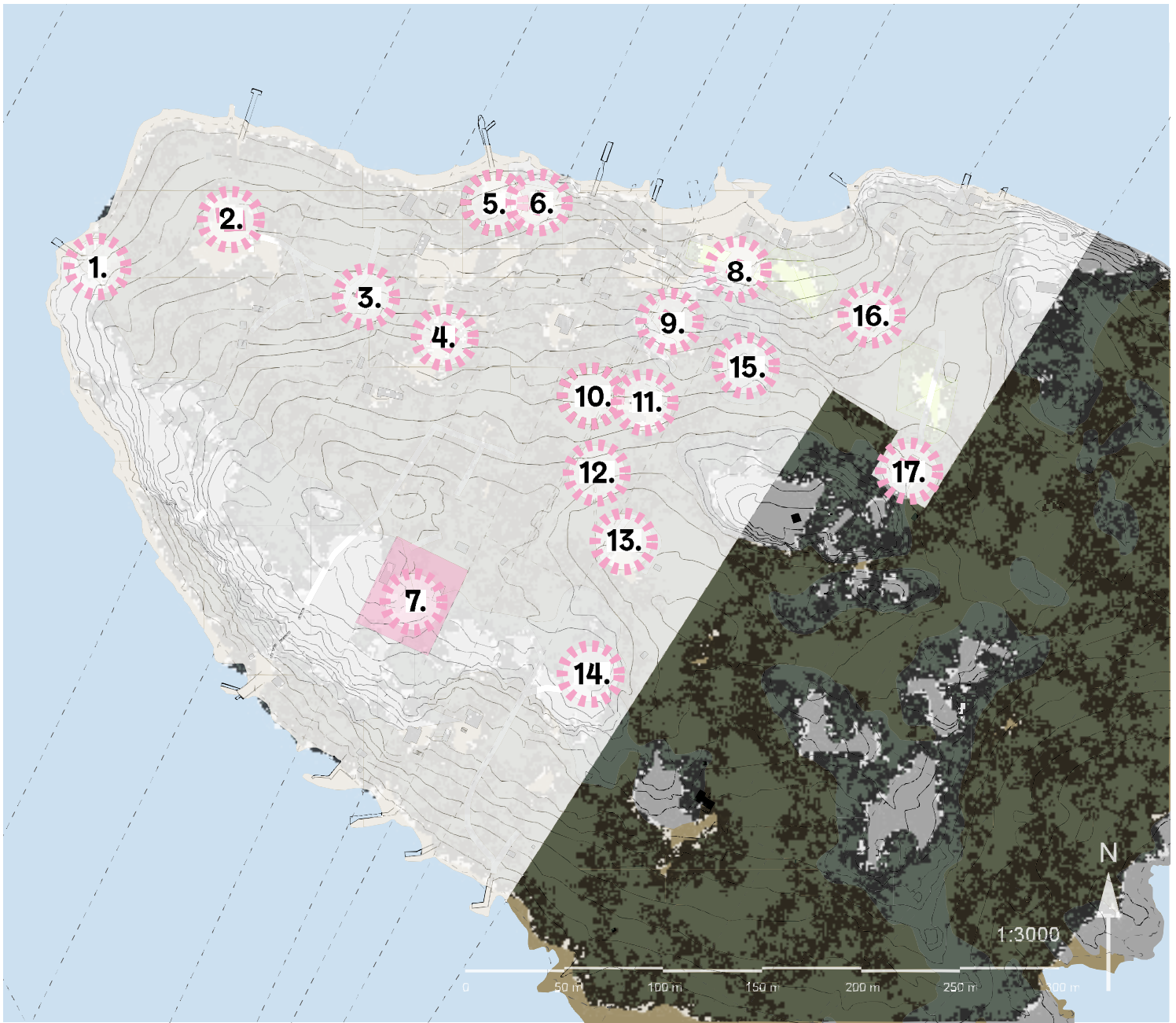
Pikku Niinisaari oli Länsisalmen kylän yhteismaata, kunnes se jaettiin palstoiksi vuonna 1859. Saaren suojaisammalle pohjoispuolelle rakennettiin kalastajatorppia, joista monet ovat yhä olemassa, muun muassa laajempi kalastajayhdyskunnan mökkiryhmä saaren pohjoisrannalla. 1900-luvun alkupuolelta lähtien saareen rakennettiin kesähuviloita. Monen huvilan yhteydessä on ollut laajoja ja komeita puutarhoja, joista osa on edelleen hoidettuina pihoina, osa villiintynyt. Vanhoissa pihapiireissä on villiintyneitä perennoja, mm. akankaalia, vuohenkelloa, kotkansiipeä, iiriksiä, unikkoja, mehikasveja, maksaruohoja, syreenejä, hernenpensasta sekä vaahteroita, lehmukia ja jopa vanhoja suurikokoisia hevoskastanjoita. Maastossa näkyy myös puutarhojen vanhoja kivirakenteita kuten kiviaitoja, -portaita, -pengerryksiä ja kulkuväyliä.

Nykyinen käyttö

Nykyisellään Pikku Niinisaaren yleinen virkistyskäyttö on vähäistä. Pikku Niinisaarella ei ole mitään julkisia virkistyspalveluja. Huolimatta kaupungin laajasta maanomistuksesta yksityisen ja julkisen alueen hahmottaminen on vaikeaa. Rantautuminen saareen on hankalaa, koska saari sijaitsee ison merenselän laidalla, eikä siellä ole yleistä laituria tai edes veneenkiinnitysrenkaita. Saarella on polustoa, mutta se on muotoutunut kesämökkiläisten tarpeisiin, eikä muodosta järkeviä yhteyksiä virkistyskäyttöä varten.

Helsingin kaupungilla on Pikku Niinisaarella huomattavia maanomistuksia, mutta saari ei ole ylläpidon piirissä. Saarella ei ole ollut luonnonhoitoa.

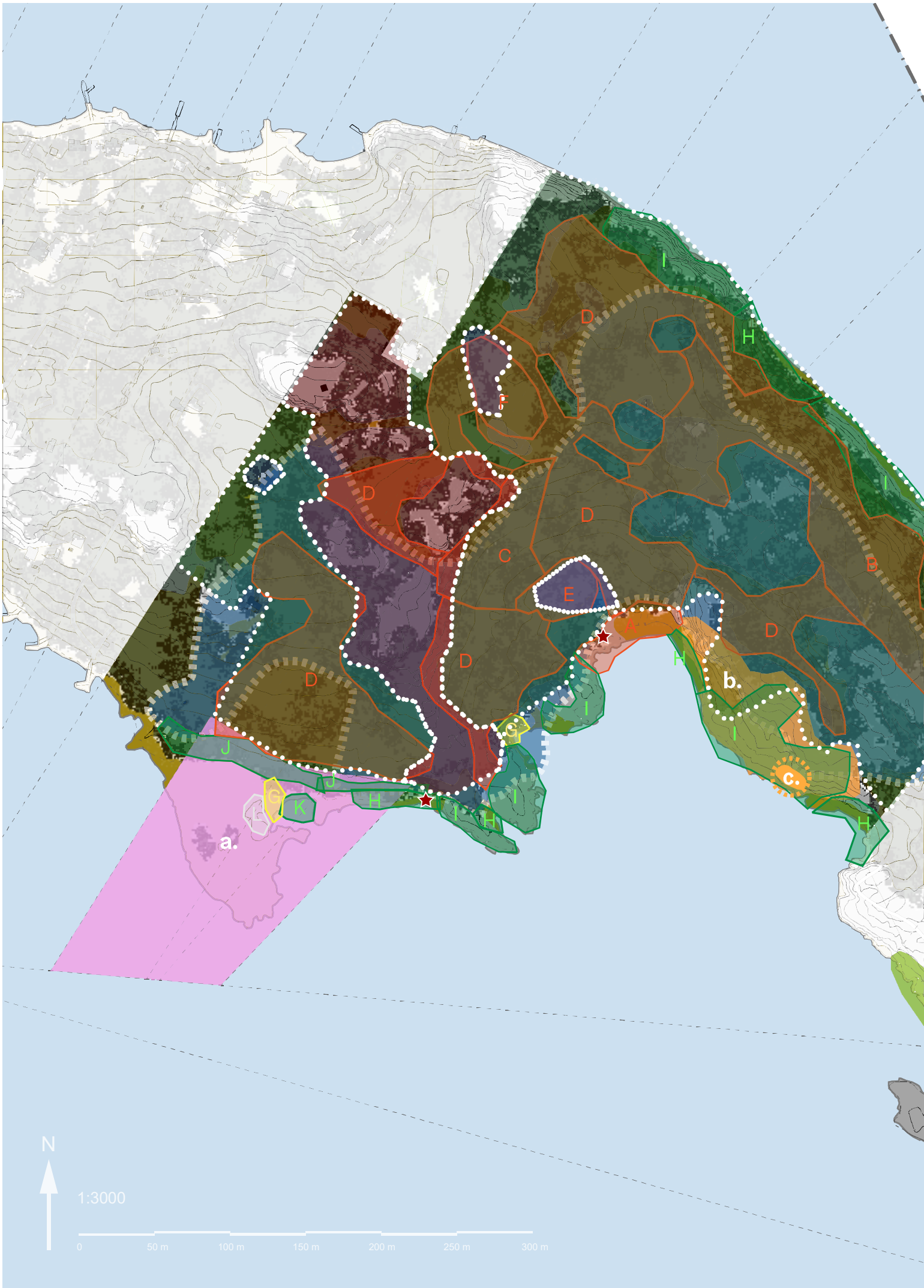
Pikku Niinisaari

KULTTUURIHISTORIA

(Helsingin kaupunki 2017b)

1. Vuonna 1936 rakennettu hirsirunkoinen ranta sauna
Suojeltu rakennus tai rakenne
2. Huvila, rakennettu useassa vaiheessa 1900-luvulla
Rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus
3. Suojeltu rakennus tai rakenne
4. 1900-luvun alkupuolen huvilarakennus
Kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus
5. 1900-luvun alkupuolen huvilarakennus
Kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus
6. 1900-luvun alkupuolen huvilarakennus
Kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus
7. Huvilan pihapiiri
Puutarhakulttuurin ja / tai puutarhakasvillisuuden kannalta arvokas pihapiirin osa
8. Entinen kalastajatorppa vuodelta 1922, muutettu huvilaksi
Kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus
9. Vanha kalastajatorppa, muutettu kesähuvilaksi
Kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus
10. Vanha kalastajatorppa, muutettu kesähuvilaksi
Suojeltu rakennus tai rakenne
11. Vanha kalastajatorppa, muutettu kesähuvilaksi
Suojeltu rakennus tai rakenne
12. Vanha kalastajatorppa, muutettu kesähuvilaksi
Suojeltu rakennus tai rakenne
13. Pieni huvila, todennäköisesti entinen kalastajatorppa
Suojeltu rakennus tai rakenne
14. Funktionalistinen kaksikerroksinen huvila vuodelta 1936
Rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus
15. Mansardikattoinen huvila, rakennettu vuonna 1910
Kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus
16. Huvila 1900-luvulta
Rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus
17. Hirsirakennus 1800-1900-luvun vaihteesta
Rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus

LUONTO JA MAISEMA

LUONTOARVOT (Luontotietojärjestelmä, Helsingin kaupunki 2021)

- a. Pikku Niinisaaren rantaniitty ja vesialue
Luonnonsuojelualue
- b. Tuffiitti, Pikku Niinisaari
Geologisesti tai geomorfologisesti arvokas kohde
- c. Lohkareryhmä, Pikku Niinisaari
Geologisesti tai geomorfologisesti arvokas kohde
- d. Pikku Niinisaaren kaakkoiskärki
Arvokas kasvillisuus- ja kasvisto-
kohde
- e. Pikku Niinisaaren merenrantaniitty
Luonnonsuojelulain mukainen
suojeltu luontotyyppi

LUONTOTYYPIT (Kullberg ym. 2018)

Uhanalaiset

- A Itämeren hiekkarannat
- B Kuivahkot kankaat
- C Lehtomaiset kankaat
- D Tuoreet kankaat
- E Tuoreet keskiravinteiset lehdot
- F Varpukorvet

Silmälläpidettävät

- G Itämeren kivikkoiset niittyrannat

Säilyvät

- H Itämeren kivikko- ja lohkarerannat
- I Karut ja keskiravinteiset merenrantakalliot
- J Merenrannan leppävyöt ja -pensaikot
- K Merenrantaruovikot
- Puutteellisesti tunnetut
- L Merenrantakaislikot

LEPAKKOALUEET (Hagner-Wahlsten ja Karlsson 2018)

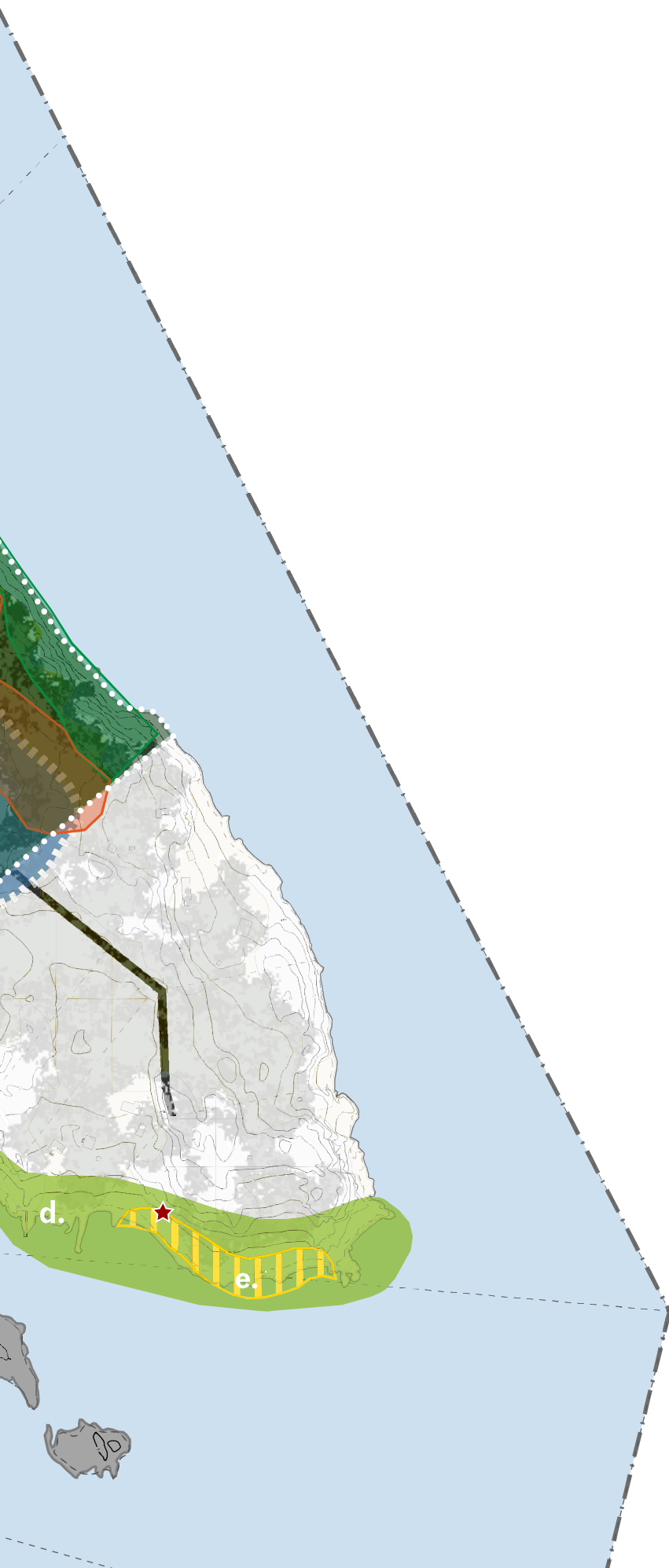
- Lepakoille tärkeä alue, luokka II (2018)

VIERASLAJIT (Kullberg ym. 2018, Luontotietojärjestelmä, Helsingin kaupunki 2021)

- Kurtturuusu

METSO-KOhteet (Siuruainen 2018)

- Runsalahopuustoinen kangasmetsä
- Korpi/Räme suon kangasmetsä
- Muu kallio-, jyrkänne- tai louhikkometsä

Kehittäminen

Pikku Niinisaari on retkisaarena mainio, ja se soveltuu kokonsa, mielenkiintoisen maastonsa ja monipuolisen upean luontonsa vuoksi hyvin virkistysalueeksi. Retkeilypalvelut ja reitistö saareissa tulee kuitenkin suunnitella ja toteuttaa siten, että arvokkaat luontokohteet ja virkistyskäyttö saadaan sovittua yhteen niin, ettei luontoarvoja menetetä.

Pikku Niinisaareissa ei ole tällä hetkellä mitään retkeilypalveluja. Saari tulee vaatimaan melko suuria investointeja, jotta retkeilypalvelut saadaan uuden käytön mukaiselle tasolle. Vuosaaren sataman läheisyys asettaa tiettyjä reunaehtoja saaren kehittämiseksi muun muassa melun vuoksi. Siksi saarta kehitetään pääosin päiväretkikohteena.

Saaren etelärannalle rakennetaan uusi julkinen retkilaituri. Tavoitteena on myös kutsuvenetyyppinen vesitaksiliikenne saareen.

Retkilaiturin ja vesiliikennelaiturin läheisyyteen ranta-alueelle tehdään oleskelu- ja ruokailupaikka penkkipöytäryhmineen ja grillikatoksineen. Saareen rakennetaan myös Helsinki-huussi. Kaupungin omistamien kiinteistöjen soveltuvuutta pienimuotoiseen yrityskäyttöön kuten kahvilatoimintaan tutkitaan. Samalla jatkosuunnittelussa selvitetään, tarvitseeko huvilaan liittyvä pihapiiri kunnostusta.

Saaresta laaditaan kartta, tarvittavat opasteet ja infotaulut. Kaupungin omistamat yleiset retkeilyyn varatut julkiset alueet merkitään maastoon selvästi, jotta yksityisomistuksessa oleville tonteille ei aiheudu merkittävää haittaa.

Pikku Niinisaari tulee luontoarvojensa takia vaatimaan kulunohjausrakenteita. Saareen tehdään kiertoreitti, joka pohjautuu osin nykyisiin polkuihin, osin uusiin polkumaisiin jaksoihin ja kalliojaksoilla esim. maalitplämerkintöihin. Reitit toteutetaan kapeina (leveys n. 1,5 m) ja metsäpolkumaisina. Reitti merkitään maastoon opastein sekä julkisten laitureiden yhteyteen sijoitettuihin infotauluihin. Reitti alkaa etelärannan retki- ja vuorovenelaitureilta, johtaa etelärannan poukaman hiekkarannan kautta kalioalueille ja sieltä saaren koillisosan metsiin, joissa se kulkee nykyistä polkuverkostoa pitkin. Reitti tekee piston pohjoisrantaan, jossa pienellä näköalapaikalla voi seurata Vuosaaren sataman toimintaa ja katsella ohi lipuvia rahtialuksia. Reitin varrelle tulee muutama penkki sopiviin näköalakohtiin. Kiertoreitin varrelle perustetaan Pikku Niinisaaren luontopolku, joka esittelee Helsingin saaristoluontoa. Saaren reiteillä kulku ohjataan viereisen luonnonsuojelualueen länsi- ja pohjoispuolitse ja suojelualueen rajat merkitään selvästi maastoon.

Pikku Niinisaareen olisi hyvä saada puuhuolto, jos saareen rakennetaan uusi keittokatos. Juomavesihuolto voidaan järjestää siirrettävin säiliöin. Jos saareen tulee retkeilypalveluja, on sovittava mikä taho vastaa niiden ylläpidosta.

Pikku Niinisaaren kehittämistä varten laaditaan tarkempi toteutussuunnitelma, jossa kuvataan sekä uudet virkistyspalvelut että luonnonsuojelualueiden ja luontotyyppeiden hoito- ja käyttösuunnitelma.

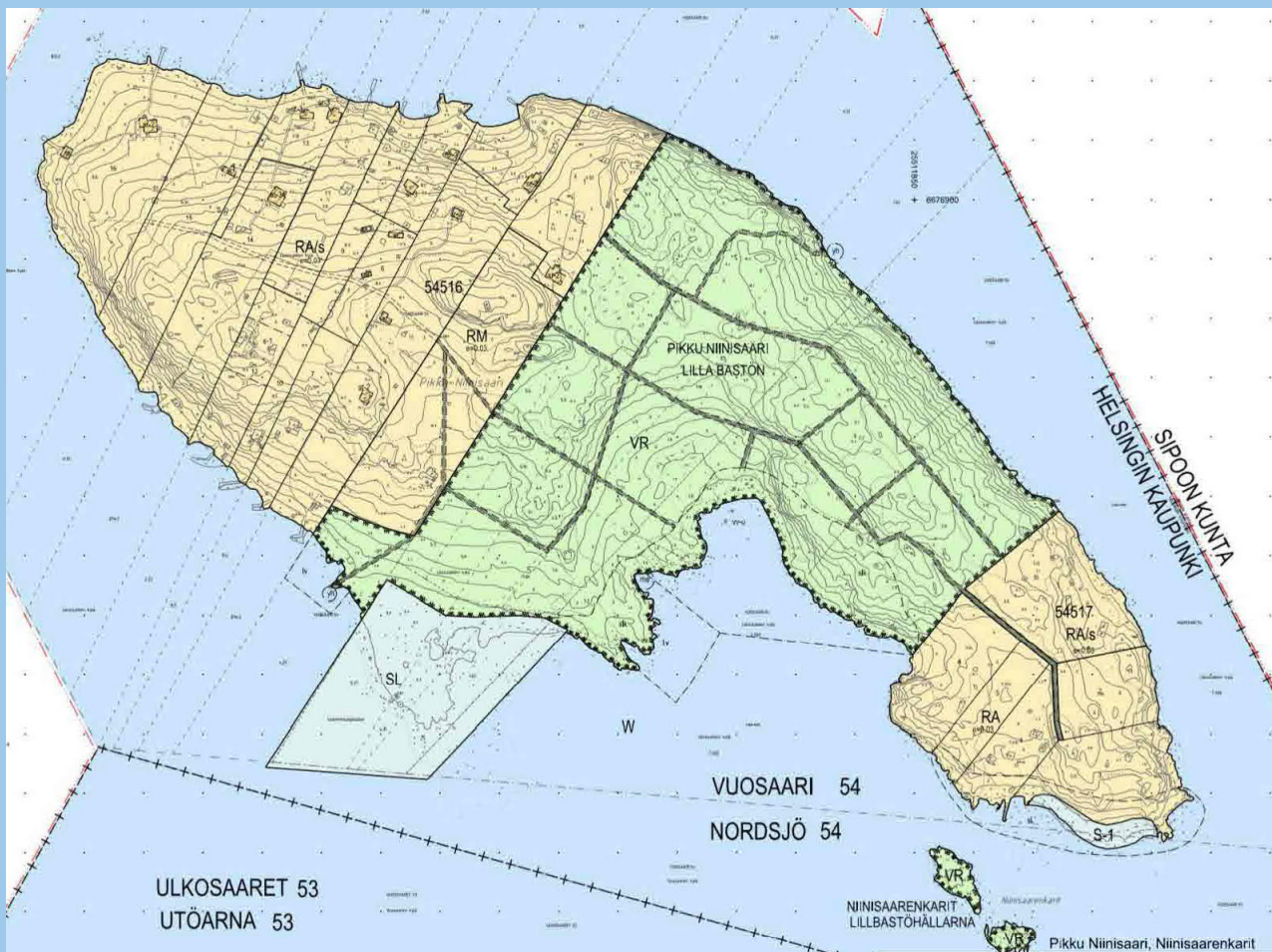
Luonnonhoito

Lepakot tulee ottaa huomioon suunnittelussa ja toteutustöissä. Nykyisten reittien vahvistaminen ja joidenkin uusien reittiosuoksien rakentaminen eivät vaikuta epäedullisesti lepakoihin, mikäli ne toteutetaan metsäpolkumaisina, kapeina ja mieluiten valaisemattomina. Saareissa ei ole tarkoitus tehdä metsänhakkuita, vain yksittäisten puiden poistoja, joilla ei ole merkitystä lepakoiden kannalta. Pienten, alueen käyttötarkoitusta palvelevien rakenteiden ja rakennusten rakentaminen ei heikennä lepakoille arvokasta aluetta. Kaupungin omistaman alueen länsiosassa sijaitseva mökki tarkistetaan sisäpuolelta (ullakkotilat) ennen katon ja päätylaudoitusten korjaus- tai rakennustoimenpiteitä.

Saaren metsien hoito on pääosin virkistysreittien ja palvelualueiden lähiympäristöjen yksittäisten puiden poistoa, siten että virkistyskäyttö saareissa on turvallista. Kaadetut puut voidaan jättää lahoppuiksi maahan tai hyödyntää polttopuuna. Tarvittaessa pienpuustoa voidaan harventaa reittien ja oleskelupaikkojen läheisyydessä. Huvilan pihapiiri täysin villiintynyt. Pihapiiriä hoidetaan, jos huvilalle osoitetaan käyttöä.

Pikku Niinisaareissa on tarvetta vieraslajien torjunnalle, sillä saareissa on kurturuusuesiintymiä. Torjuntaa jatketaan vuosittain pitkäjänteisesti, kunnes kasvustot on kokonaan saatu poistettua.

Rannan luonnonsuojelualueelle, Pikku Niinisaaren rantaniitylle, laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma. Rantaniityn ruovikoitumisen ehkäisy vaatisi pikaisia toimenpiteitä. Suojelualue tulee merkitä maastoon rajakyltein. Luonnonsuojelualue varustetaan infokylteillä ja alue aidataan. Rannan viereen rakennetaan rantaa sivuva, itä-länsisuuntainen, polku luonnonsuojelualueen ulkopuolelle. Reitti liitetään osaksi koko saarta kiertävää virkistysreittiä. Suojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelman yhteydessä voidaan tutkia mahdollisuutta perustaa suojelualueella olevalle niemelle esim. pitkospuureitti, jota pitkin suojelualueeseen voi tutustua. Luonnonsuojelualueeseen liittyvät rakenteet ja muut toimenpiteet suunnitellaan tarkemmin hoito- ja käyttösuunnitelman laatimisen yhteydessä.

Asemakaava

Pikku Niinisaaren keskiosa on kaavamerkinnällä VR, retkeily- ja ulkoilualue. Matkailua palvelevien rakennusten korttelialue on merkinnällä RM. Jalankululle varatut osat on merkitty kaavaan likimääräisesti. Retkeily- ja ulkoilualueen etelä- ja pohjoisosassa reitistön päissä on paikat yhteiskäyttölaitureille (yh), eteläiselle puolelle on yhteiskäyttölaituripaikan yhteyteen merkitty myös alue, jolle saa rakentaa laitureita kesäasukaiden ja/tai vierailijoiden käyttöön (lv). Retkeily- ja ulkoilualueen yhteydessä sijaitseva luonnonsuojelualue on merkinnällä SL. Suojelualueen itäpuolella olevat rannat on merkitty suurmaisemassa keskeiseksi ja maisemansuojelun tai geologian kannalta tärkeiksi avokallioalueiksi (slk). Samoille rannoille on merkitty myös uimapaikka (vv-u), melojien rantautumispaikka (me) sekä alue, jolle saa rakentaa laitureita kesäasukaiden ja/tai vierailijoiden käyttöön (lv).

Pikku Niinisaaren kaakkoisosaa on merkitty osin loma-asuntojen korttelialueeksi (RA) ja osin loma-asuntojen korttelialueeksi, joka on kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti, sotahistoriallisesti ja/tai maisemakulttuurin kannalta arvokas (RA/s). Saaren eteläisimmässä kärjessä on kasvillisuuden ja/tai linnuston kannalta arvokas kohde (sl) sekä suojelualue (S-1), jolla sijaitsee luonnonsuojelulain 29 § mukainen luontotyyppi tai 47 § mukaisen lajin esiintymisalue.

Saaren luoteisosaa on merkitty loma-asuntojen korttelialueeksi, joka on kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti, sotahistoriallisesti ja/tai maisemakulttuurin kannalta arvokas (RA/s). Suojeltavat rakennukset ovat sr-merkinnällä, näistä rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat ovat merkinnällä sr-2 ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat sr-3.

N

1:3000

0 50 m 100 m 150 m 200 m 250 m 300 m

Pikku Niinisaari

NYKYTILA JA KEHITTÄMINEN

PALVELUIDEN JA TOIMINTOJEN KEHITTÄMINEN

Saavutettavuuden parantaminen

- *Uusi julkinen retkilaituri*
- 1. *Saaristo-opastekyltti laiturin yhteyteen*
- *Melojien rantautumispaikka*

Uusi oleskelupaikka

- *Pöytäpenkkiryhmiä*
- *Grillikatos*
- *Kuivakäymälä (Helsinki-huussi)*

Polut ja kulunohjaus

- *Nykyisen polkuverkoston täydentäminen kiertoreitiksi*
- 2. *Luonnonsuojelualueen aitaaminen ja opasteet, mahdollisesti pitkospuureitti luonnonsuojelualueelle*
- + *Opasteet ja penkkejä reitin varrelle*
- + *Luontopolku*
- + *Julkisen ja yksityisen alueen rajan merkitseminen maastoon*

Kaupungin omistamat kiinteistöt

- 3. *Mahdollisuuksia pienimuotoiseen yritystoimintaan*

